

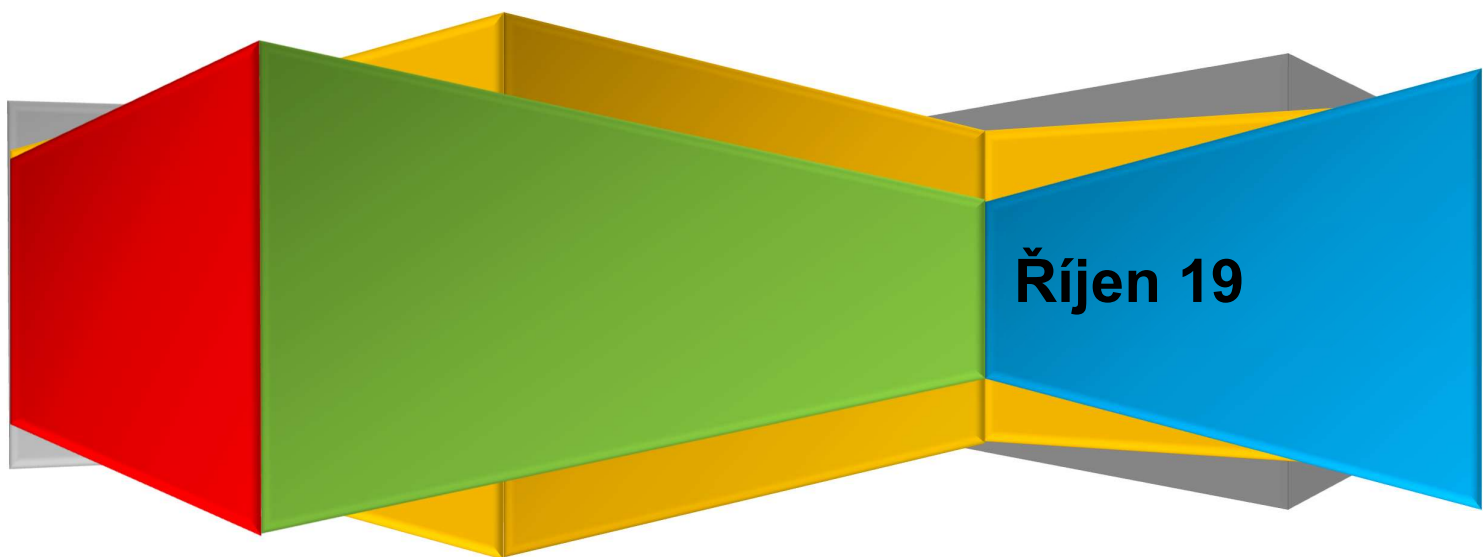
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Agentura
pro sociální začleňování

Vstupní analýza vzdělávání Moravská Třebová

Zpracoval: Adam Staveník

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Obsah:

Seznam použitých zkratk	4
Úvod a cíle analýzy	5
1 Metodologie	5
2 Zpracování dat	6
3 Etika výzkumu	6
4 Základní pojmy	7
4.1 Sociální vyloučení	7
4.2 Školská legislativa	7
5 Moravská Třebová	8
5.1 Sociální vyloučení	10
6 Školství	12
6.1 Mateřské školy	13
6.1.1 Mateřská škola Jiráskova	14
6.1.2 Mateřská škola Piaristická	14
6.2 Základní školy	16
6.2.1 Základní škola Čs. armády	18
6.2.2 Základní škola Kostelní náměstí	20
6.2.3 Základní škola Palackého	21
6.3 Speciální školství	23
6.3.1 Speciální základní škola, mateřská škola speciální a praktická škola Moravská Třebová	23
6.4 Střední školy	24
6.4.1 Gymnázium a Letecká střední odborná škola Moravská Třebová	24
6.4.2 Integrovaná střední škola Moravská Třebová	25
6.4.3 Vojenská střední škola	26
7 Školská poradenská zařízení	27
7.1 Pedagogicko-psychologická poradna Moravská Třebová	27
7.2 Speciálně pedagogické centrum ROSSA	27
7.3 Středisko výchovné péče ALFA Svitavy	27
8 Organizace a služby pracující se sociálně znevýhodněnými dětmi a mládeží	29
8.1 Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Díra	29
8.2 Centrum volného času	29
8.3 Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi Šance pro rodinu Charity Moravská Třebová	31
8.4 Program Kamarád Charity Moravská Třebová	31

8.5	Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi Drž se na uzdě Bonanza Vendolí, z. ú.	32
9	Vzdělávání dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí.....	33
9.1	Pohled rodičů sociálně znevýhodněných dětí.....	34
	Problémy a výzvy	36
	Doporučení	39
	Zdroje	41

Seznam obrazových příloh:

Obrázek 1: Mapa škol v Moravské Třebové.....	12
Obrázek 2: Mapa spádových oblastí mateřských škol v Moravské Třebové	13
Obrázek 3: Mapa spádových oblastí základních škol v Moravské Třebové.....	16

Seznam grafů:

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel Moravské Třebové v letech 1992–2018 (Zdroj: ČSÚ 2019a)	8
Graf 2: Věková struktura obyvatel ČR v roce 2018 (Zdroj: ČSÚ 2019c).....	9
Graf 3: Věková struktura obyvatel Moravské Třebové v roce 2018 (Zdroj: ČSÚ Pardubice 2019)	9
Graf 4: Vývoj počtu narozených v Moravské Třebové v letech 1992–2018 (Zdroj: ČSÚ 2019a)	10
Graf 5: Vývoj přírůstku obyvatel Moravské Třebové v letech 1991–2018 (Zdroj: ČSÚ 2019a)	10
Graf 6: Struktura žáků mateřských škol ve šk. roce 2018/2019 (Zdroj: MŠMT a školy).....	14
Graf 7: Vývoj počtu žáků základních škol v letech 2014–2018 (Zdroj: MěÚ).....	17
Graf 8: Struktura žáků základních škol ve šk. roce 2018/2019 (Zdroj: MŠMT a školy).....	17
Graf 9: Struktura žáků základních škol ve šk. roce 2018/2019 II (Zdroj: MŠMT a školy).....	18
Graf 10: Struktura žáků středních škol ve šk. roce 2018/2019 (Zdroj: MŠMT a školy)	24

Seznam použitých zkratk

ASZ	Agentura pro sociální začleňování
ČSÚ	Český statistický úřad
CVČ	Centrum volného času
IKAP	Implementace krajského akčního plánu
IKV	Inkluzivní a kvalitní vzdělávání
MAS	Místní akční skupina
MěÚ	Městský úřad
MPI	Místní plán inkluze
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NNO	Nestátní nezisková organizace
NZDM	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PAS	Porucha autistického spektra
PO	Podpůrné opatření
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
SAS	Sociálně-aktivizační služba
SPC	Speciálně pedagogické centrum
SŠ	Střední škola
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
SVP	Speciální vzdělávací potřeby, Středisko výchovné péče
Šablony pro MŠ a ZŠ	Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony
ÚP	Úřad práce
ZŠ	Základní škola
ZUŠ	Základní umělecká škola

Úvod a cíle analýzy

Tato vstupní analýza vznikla v rámci Individuálního projektu systémového Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami (IKV)¹. Jejím hlavním cílem je popsat stav, strukturu a kapacity místní vzdělávací sítě, dále pak postoj ke vzdělávání a domnělé či faktické bariéry v přístupu ke vzdělávání na straně cílových skupin projektu. Hlavními cílovými skupinami jsou:

- zaměstnanci veřejné správy a zřizovatelů škol působící ve vzdělávací politice,
- vedoucí pracovníci škol a školských zařízení, pedagogičtí pracovníci,
- pracovníci a dobrovolníci v organizacích působících v oblasti vzdělávání nebo asistenčních služeb a v oblasti zájmového a neformálního vzdělávání dětí a mládeže,
- rodiče dětí a žáků,
- děti a žáci.

Analýza představuje prvotní dokument mapující situaci ve vzdělávání v Moravské Třebové. Na základě dat v ní obsažených pak mohou svoji činnost rozvíjet metodici a konzultanti inkluzivního vzdělávání pro danou obec, kterým slouží také jako podklad k vytvoření Místního plánu inkluze ve vzdělávání (MPI).

1 Metodologie

Vstupní analýza probíhala od března do září 2019 a byla realizována v souladu se standardními výzkumnými metodami, jež byly vzájemně kombinovány, využito bylo i několik technik sběru dat. Její konečnou podobu ovlivnilo zapracování připomínek institucionálních aktérů a poznatků, získaných v rámci pracovních skupin.

Desk research – analýza sekundárních dat – byla nezbytným přípravným krokem, jehož účelem bylo sumarizovat dosavadní a aktuální poznatky relevantní k cílům analýzy a na tomto základě připravit podklady pro sběr dat primárních. Podklady pro tuto část výzkumu tvořily zejména výroční zprávy škol a školské výkazy poskytnuté MŠMT, dokumenty města a data Českého statistického úřadu.

Hloubkové rozhovory – na základě výstupů z analýzy sekundárních dat byly sestaveny scénáře hloubkových rozhovorů. Ty byly realizovány s řediteli škol a jejich zástupci, výchovnými poradci, se speciálními pedagogy, se zástupci městského úřadu, ale i s pracovníky poradenských zařízení a neziskových organizací působících v oblasti. Tyto rozhovory byly zaměřeny na zkušenosti s prací s dětmi a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a s dětmi a žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí a dále na potřeby, očekávání a problémy spojené se začleňováním těchto dětí a žáků do vzdělávání. Rozhovory byly až na výjimky nahrávány na diktafon a celkem jich bylo pořízeno 22 s 30 komunikačními partnery v celkové délce 27 hodin.

V rámci hloubkových rozhovorů byli dotazováni:

- 2 zástupci mateřských škol,
- 3 zástupci základních škol,

---

¹ Registrační číslo projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586, OP VVV.

- 2 zástupci středních škol,
- 3 zástupci speciálních škol,
- 5 zaměstnanců městského úřadu,
- 15 zástupců ostatních institucí.

Polo-strukturované rozhovory – tyto rozhovory byly vedeny především s rodiči sociálně znevýhodněných dětí, ale i s několika zástupci majoritních obyvatel města. Vzhledem k povaze sociálního vyloučení ve městě se většina těchto rozhovorů odehrála v romských rodinách a scénáře rozhovorů se týkaly především jejich zkušeností se vzděláváním v místních školách. Tyto rozhovory byly zpravidla kratší a trvaly od 10 minut do 50 minut v závislosti na tom, zda měli komunikační partneři a partnerky pocit, že mají k tématu vzdělávání ve městě co říci. Tyto rozhovory byly zaznamenány formou terénních poznámek a celkem jich bylo pořizeno 12 s 16 komunikačními partnery.

(Ne)zúčastněné pozorování – bylo dalším nezbytným nástrojem pro realizaci analýzy a probíhalo v podstatě po celou dobu sběru dat v místech bydliště sociálně vyloučených, na veřejných prostranstvích, ale také přímo v mateřských a základních školách. Nejednalo se ale o strukturované pozorování a bylo spíše doplňujícím zdrojem informací o situaci v lokalitě.

2 Zpracování dat

Veškerá data byla zpracována v souladu se standardy sociálně-vědních výzkumů. Hlubkové rozhovory byly se souhlasem respondentů nahrávány na diktafon a následně přepsány do počítače v takové formě, aby mohly být podrobeny kvalitativní analýze. Získaná statistická data jsou zpracována do grafů a tabulek a následně interpretována. Jazyk analytické části je uzpůsoben účelu analýzy, ale také komunikačním partnerům a partnerkám. Znamená to tedy, že když je v některých případech užíván hovorový jazyk, jedná se buď o parafrázi toho, co bylo v rámci rozhovorů sděleno komunikačními partnery a partnerkami, nebo se jedná o přiblížení výsledků výzkumu každodenní žité realitě komunikačních partnerů a partnerek.

3 Etika výzkumu

Pro realizovaný výzkum je závazný *Etický kodex výzkumníků Agentury pro sociální začleňování*. To mimo jiné znamená, že v šetření nebylo narušeno soukromí a důstojnost respondentů, respondenti byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí byla i zaručená anonymita dotazovaných. V případě zkoumaných obcí bylo nutné se získanými informacemi nakládat zvláště obezřetně, a to z toho důvodu, že se jedná o obce s velmi nízkým počtem obyvatel a zaručení anonymity respondentů je zde daleko obtížnější než v jiných případech. Z tohoto důvodu informace, které by za jiných okolností přispěly k lepšímu dokreslení dané situace, nejsou v některých konkrétních případech uvedeny.

4 Základní pojmy

4.1 Sociální vyloučení

„Sociálně vyloučení jsou ti občané, kteří mají ztížený přístup k institucím a službám (tedy k institucionální pomoci), jsou vyloučení ze společenských sítí a nemají dostatek vertikálních kontaktů mimo sociálně vyloučenou lokalitu“ (Švec, 2010, s. 5). Sociální vyloučení se vyznačuje četnými indikátory či charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Mezi obvyklé ukazatele řadíme dlouhodobou nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízkou kvalitu a nejistotu v bydlení, ztížený nebo nemotivovaný přístup ke vzdělávání, vysokou míru zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a zvýšenou míru migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti².

4.2 Školská legislativa

V této analýze hovoříme o vzdělávání ve školách, které se odehrává dle školního kurikula, je považováno za povinné a je legislativně ukotveno ve sbírce zákonů. Hlavní zákony a vyhlášky, které se týkají školního vzdělávání a souvisejí se společným (inkluzivním) vzděláváním, uvádíme níže:

- Zákon č. 178/2016 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb. („školský zákon“).
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích a o změně některých zákonů, znění platné od 12. 1. 2016.
- Vyhláška 270/2017 Sb., kterou se mění Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.
- Vyhláška č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (novelizující vyhlášku č. 72/2005 Sb.).

Dle výše uvedené platné legislativy probíhá v ČR školní vzdělávání v těchto druzích škol: mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.

V kontextu projektu IKV je pro nás relevantní průběh vzdělávání v mateřských školách, základních školách a středních školách, souhrnně budeme používat termín „škola“. Dle legislativy je v ČR školní docházka povinná 9 let a od školního roku 2017/2018 je navíc povinný jeden rok předškolní přípravy.

Podrobnější informace o školské legislativě vztahující se ke společnému (inkluzivnímu) vzdělávání lze nalézt na portálu MŠMT³.

² Blíže viz <http://www.socialni-zaclenovani.cz>.

³ Konkrétně na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/polecne-vzdelavani-1> a <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaske-ke-skolskemu-zakonu>.

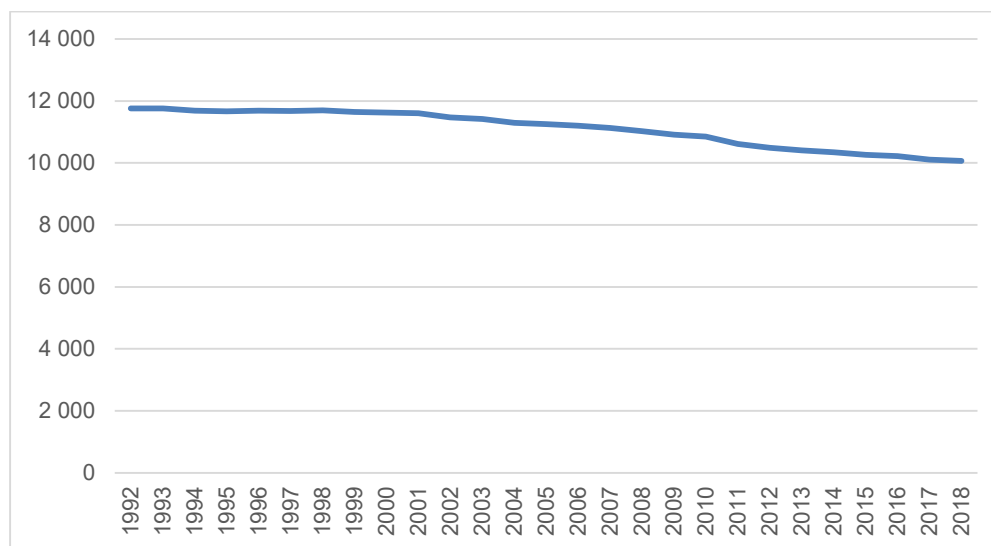

5 Moravská Třebová

Moravská Třebová se nachází v okrese Svitavy, ve východní části Pardubického kraje. Město je od krajského města vzdálené zhruba 80 km a nachází se na území Hřebečska, což byl před druhou světovou válkou největší německojazyčný ostrov na území Československa. Proto byla po roce 1945 většina tehdejších obyvatel města odsunuta. Jednalo se až o 49 000 německých obyvatel v rámci ORP Moravská Třebová (Spurný, von Arburg, 2015). Oblast byla doosídlována obyvateli pocházejícími z různých částí Československa.

Moravská Třebová byla v minulosti známá textilním průmyslem a těžbou nerostných surovin. Od 50. let byly pro oblast klíčové státní podniky jako např. Hedva, Kras, Prefa nebo státní statek, které zaměstnávaly velkou část místních obyvatel. Po roce 1989 došlo k útlumu činnosti těchto velkých zaměstnavatelů a dnes je v oblasti dominantní především odvětví zpracování plastů zastoupené firmami Rehau automotive nebo Treboplast. I přes nedávný rozvoj těchto firem čelí město vysoké míře nezaměstnanosti, což je kromě nedostatku pracovních příležitostí dáno nejen útlumem činnosti dominantních zaměstnavatelů po roce 1989, ale i poválečnou výměnou obyvatel, která vedla k dalšímu narušení nastartovaného hospodářského vývoje v oblasti. Míra nezaměstnanosti v ORP Moravská Třebová činila k 31. 12. 2018 4,3 %, což bylo nejvíce v rámci Pardubického kraje, přičemž Svitavy jako ORP s druhou nejvyšší mírou nezaměstnanosti v kraji měly pouze 2,8% nezaměstnanost. Zároveň byla ORP Moravská Třebová v tomto období oblastí s nejvyšším podílem uchazečů na jedno pracovní místo v evidenci úřadu práce v kraji, kdy na 804 uchazečů připadlo 577 míst v evidenci úřadu (ČSÚ, 2019b).

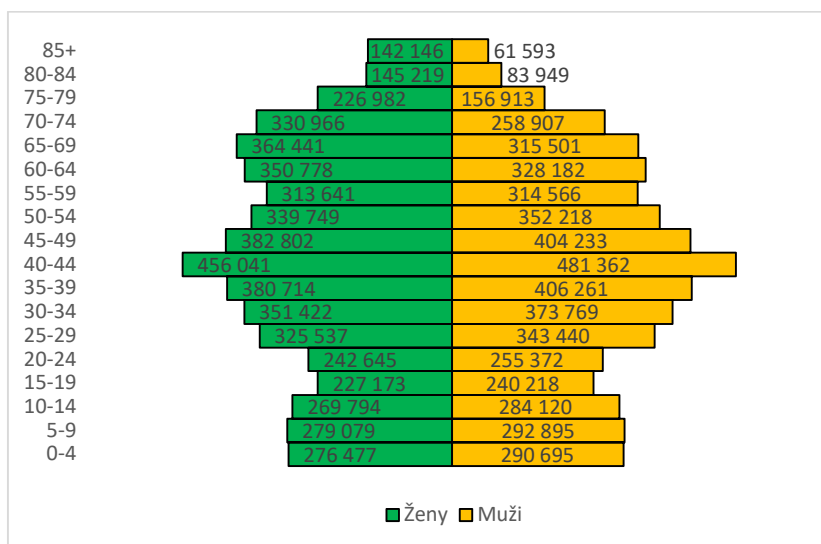
Graf 1: Vývoj počtu obyvatel Moravské Třebové v letech 1992–2018 (Zdroj: ČSÚ 2019a)

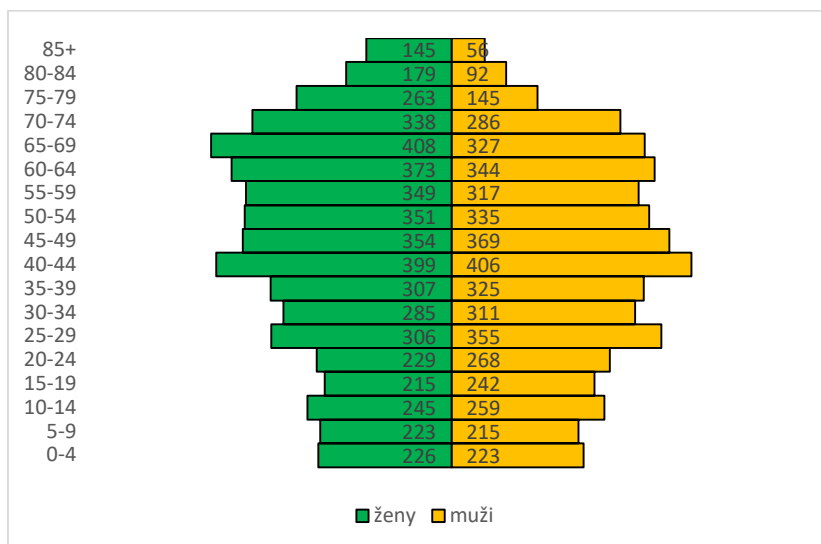
Město Moravská Třebová mělo k 31. 12. 2018 10 700 obyvatel. Jak je patrné z grafu č. 1, počet obyvatel města od roku 1992 stabilně klesá. Svůj podíl na tom má nízký přirozený přírůstek obyvatel, který nabyl v posledních 25 letech pozitivních hodnot pouze v letech 1992 a 2008, v ostatních letech v obci vždy zemřelo více obyvatel, než

se zde narodilo. To poukazuje na skutečnost, že Moravská Třebová stárne, a to rychleji, než je v ČR běžné. Např. průměrný věk byl v roce 2018 v Moravské Třebové 44,2, zatímco průměrný věk pro ČR byl 42,3. Podobně počet obyvatel ve věku 65+ činil 22% podíl oproti 14 % obyvatel ve věku 0–14 let a jak je patrné z grafů č. 2 a 3, podíl starších obyvatel ve městě je znatelně vyšší než v rámci ČR. Nicméně, aktuálně má na změny v počtu obyvatel města vliv především migrační přírůstek, který ale od roku 2002 dosahuje záporných hodnot (graf č. 5), až v roce 2018 dosáhl po dlouhé době pozitivní hodnoty +10 obyvatel. Výše zmíněný nedostatek pracovních příležitostí má zřejmě svůj podíl na negativním migračním přírůstku, který se týká pravděpodobně mladších a vzdělanějších obyvatel, pro které není ve městě dostatek pracovních příležitostí. Na počet obyvatel má vliv i geografická poloha města, které se nachází v blízkosti několika hranic správních celků, přičemž všechna správní centra jsou od Moravské Třebové poměrně vzdálená; město je tak možné označit za „vnitřní periferii“ (Musil & Müller, 2008).

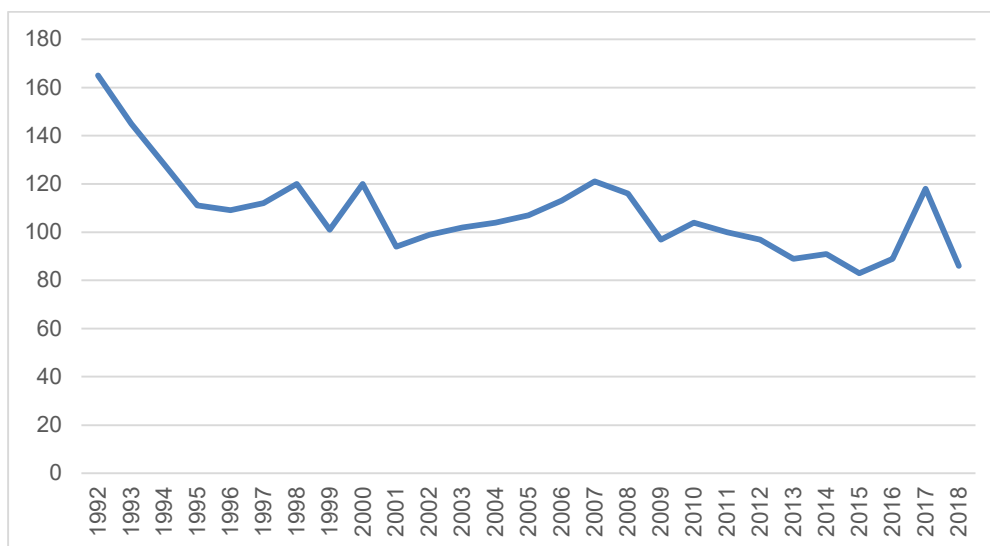
Graf 2: Věková struktura obyvatel ČR v roce 2018 (Zdroj: ČSÚ 2019c)

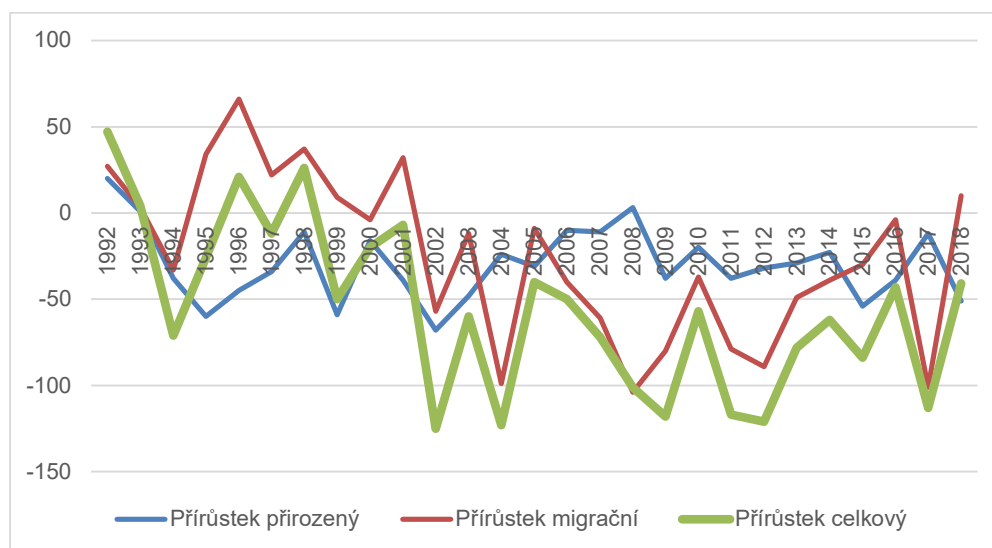
Graf 3: Věková struktura obyvatel Moravské Třebové v roce 2018 (Zdroj: ČSÚ Pardubice 2019)

Graf 4: Vývoj počtu narozených v Moravské Třebové v letech 1992–2018 (Zdroj: ČSÚ 2019a)

Graf 5: Vývoj přírůstku obyvatel Moravské Třebové v letech 1991–2018 (Zdroj: ČSÚ 2019a)

5.1 Sociální vyloučení

Ve městě se nenacházejí sociálně vyloučené lokality v klasickém slova smyslu, spíše lze mluvit o jednotlivých objektech s vyšší mírou koncentrace sociálně vyloučených osob nebo osob ohrožených sociálním vyloučením. Většina sociálně vyloučených obyvatel města žije roztroušeně v městských a soukromých bytech v širším centru města. Ve srovnání s celorepublikovým průměrem žije v Moravské Třebové vyšší podíl obyvatel ohrožených příjmovou chudobou, poukazuje na to i výše zmíněná zvýšená míra nezaměstnanosti. Dle údajů Exekutorské komory České republiky zprostředkovaných serverem mapaexekuci.cz bylo v roce 2017 v Moravské Třebové 985 fyzických osob postižených soudní exekucí, tedy zhruba 10 % obyvatel města a až

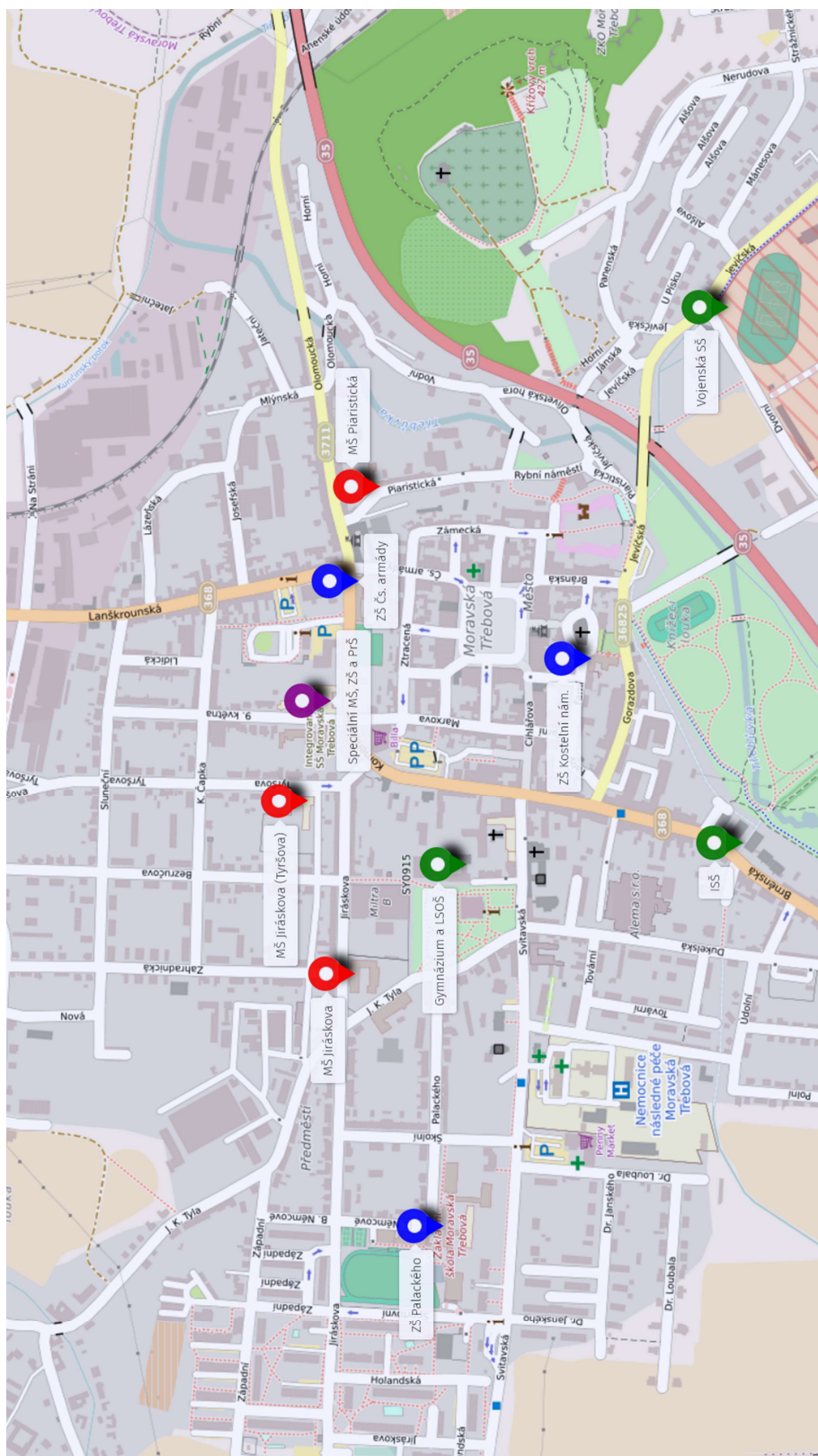
11 % obyvatel starších 15 let. V minulých letech mělo město problémy s drogami a s nimi spojenou kriminalitou, které se policii v posledních letech podařilo částečně zmírnit. Drogy jsou většinou dotázaných vnímány jako spojené s místní romskou komunitou a podle některých mohou i za negativní postoje majoritních obyvatel vůči místním Romům. Ve městě se podle dotázaných aktérů na jaře 2019 nenacházely žádné problémové party mládeže. Někteří komunikační partneři v rozhovorech označovali jako problémové především nově příchozí obyvatele, kteří ve městě neměli předchozí vazby a kterým často nemá kdo pomoci.

Podstatnou část sociálně vyloučených obyvatel Moravská Třebová tvoří Romové, kterých žije na území ORP Moravská Třebová zhruba 450 a 300 na území města (z toho zhruba 40 dětí). Místní Romové patří mezi nejchudší obyvatele města a potýkají se s dlouhodobou nezaměstnaností a se zadlužením. Většinu z nich lze označit za sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené. Romové jsou také podle dotazovaných organizací častěji sužováni zdravotními problémy, kdy u nich lze pozorovat zvýšený výskyt problémů s obezitou, mozkové mrtvice a srdeční problémy. Místní romská populace netvoří ucelenou komunitu, ve městě bydlí různé romské subetnické skupiny, přičemž jejich vztahy nejsou nutně harmonické. Velká část místních Romů přišla do oblasti Moravské Třebové v 50. letech ze Slovenska v návaznosti na poválečné znovuosídlování oblasti (blíže viz Šmoldas 2018). Nicméně část místních Romů tvoří Sintové, kteří v oblasti žili spolu s německým obyvatelstvem ještě před druhou světovou válkou a následným vysídlením německého obyvatelstva. I přes různost původu jednotlivých skupin považují zástupci organizací pracujících s místní romskou komunitou místní romské obyvatelstvo za stabilní a poměrně úzce vzájemně provázané napříč jednotlivými rodinami, a to i přesto, že místní romské komunitě chybí v posledních letech vůdčí osobnost.

Většina moravskotřebovských Romů žije v bytech v centru města a jejich přítomnost na náměstí a okolních prostranstvích je mnoha místními obyvateli považována za problematickou a za negativně ovlivňující cestovní ruch a atmosféru ve městě. Nicméně většina dotázaných poukazuje na problematičnost místní romské populace a její přítomnost v centru města nezmiňovala žádnou negativní zkušenost kromě nespokojenosti s přítomností Romů v centru jako takové. Někteří místní aktéři měli v návaznosti na to tendenci označovat centrum města jako vyloučenou lokalitu, což lze považovat přinejmenším za nepřesné, nenachází se zde ani žádný dům s vyšší koncentrací sociálně vyloučených osob.

6 Školství

Obrázek 1: Mapa škol v Moravské Třebové

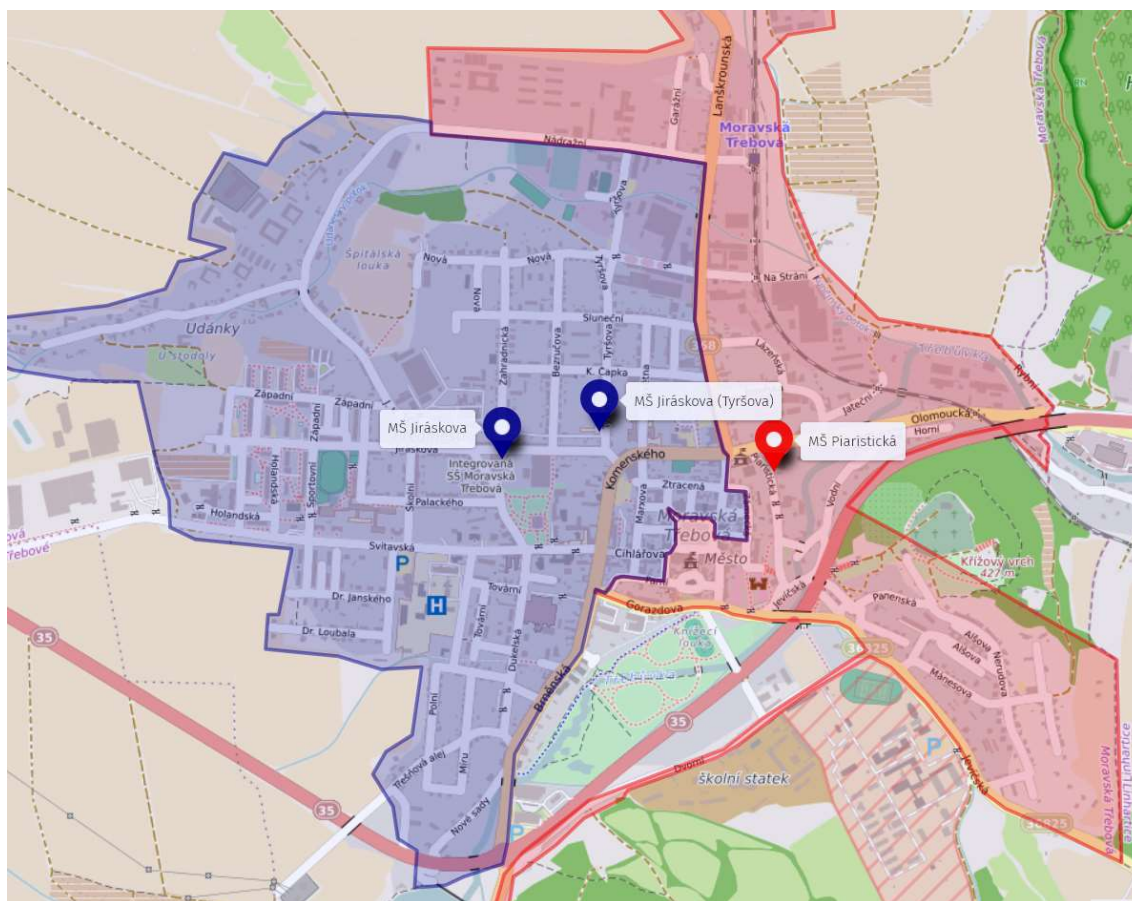

6.1 Mateřské školy

V Moravské Třebové se nacházejí dvě mateřské školy: MŠ Jiráskova a MŠ Piaristická. Školy mezi sebou úzce spolupracují, např. v oblasti přechodů dětí mezi jednotlivými školami, kdy zástupci škol konzultují a předávají si informace o jednotlivých přecházejících dětech. Na dobrou spolupráci mezi mateřskými školami má podle zástupců škol vliv i kvalitní práce MAS, jež školám zprostředkovala vzdělávací semináře a supervize, které obě školy velmi oceňovaly. Obě školy dále využívají práci s diagnostickou pomůckou Klokánův kufr financovanou z krajského projektu. Školy se mezi sebou domlouvají i na výši úplaty za vzdělávání, která činí 200 Kč měsíčně a je výrazně nižší než v okolních městech, kde se platí 500 až 600 Kč za měsíc. Moravská Třebová má vymezené spádové oblasti mateřských škol, které stanovuje obecně závazná vyhláška č. 3/2016⁴.

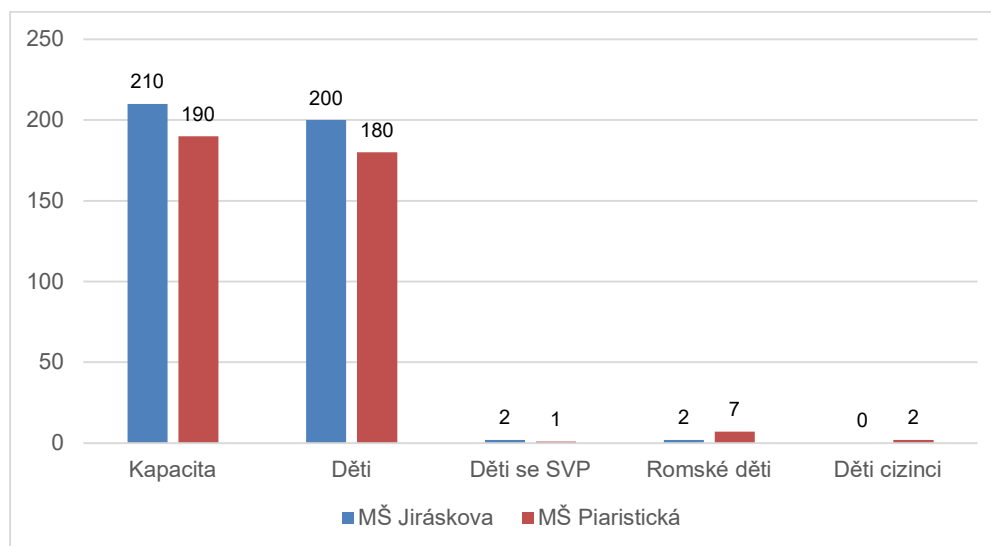
Obrázek 2: Mapa spádových oblastí mateřských škol v Moravské Třebové⁵

⁴ Blíže viz <http://www.moravskatrebova.cz/filemanager/files/293329.pdf>.

⁵ Bez městských částí Boršov a Sušice, které patří do školského obvodu MŠ Piaristická.

Graf 6: Struktura žáků mateřských škol ve šk. roce 2018/2019 (Zdroj: MŠMT a školy)

6.1.1 Mateřská škola Jiráskova

Mateřská škola Jiráskova v Moravské Třebové a její odloučené pracoviště MŠ Tyršova měly ve šk. roce 2018/2019 celkem 8 tříd. Celková kapacita školy byla 210 dětí, která byla v podstatě naplněna. Obě pracoviště školy se nacházejí v širším centru města a jsou obklopeny prostornou a účelově zařízenou zahradou, obě pracoviště mají také vlastní jídelnu, ve šk. roce 2018/2019 činilo stravné 31 Kč denně. Součástí vzdělávání v MŠ je předplavecký výcvik, logopedická prevence, výcvik bruslení, kroužek anglického jazyka, taneční kroužek a hra na flétnu. Škola je otevřena od 6 do 16 hodin. Pobočka na Jiráskově má k dispozici vlastní chůvu. Ve škole působili ve šk. roce 2018/2019 dva školní asistenti ze Šablony.

Ve šk. roce 2018/2019 docházely do MŠ podle odhadů zástupců školy 4 romské děti ze dvou rodin a žádné dítě ze sociálně znevýhodněného prostředí. Rodiče zmíněných romských dětí měli ve sledovaném období problém s placením úplaty za vzdělávání a stravného. Zástupci školy v tomto ohledu i vyhledali rodiče v místě jejich bydliště a snažili se s nimi hledat řešení situace. Velká většina dětí z této mateřské školy pokračuje ve vzdělávání na ZŠ Palackého. Škola spolupracuje se speciální mateřskou školou a s domovem důchodců, který děti pravidelně navštěvují s vystoupením. Odloučené pracoviště na Tyršově usiluje o opravu kuchyně, o rekonstrukci fasády a o zřízení parkoviště před školou.

6.1.2 Mateřská škola Piaristická

Mateřská škola Piaristická má kapacitu 190 dětí a ve šk. roce 2018/2019 sem docházelo 180 dětí, což při počtu sedmi tříd ve škole znamenalo 25 dětí ve třídě. Pod školu spadají i odloučená pracoviště Boršov, Sušice a Zvoneček. Ve šk. roce 2018/2019 činilo stravné 29 Kč denně. Ve škole působili ve šk. roce 2018/2019 čtyři asistenti pedagoga.

Do školy docházejí i děti z okolních obcí, které ráno s sebou vozí rodiče dojíždějící do Moravské Třebové za prací. Do školy ve šk. roce 2018/2019 docházelo 7 romských dětí, které většinou do školy nastoupily až na povinný předškolní rok, přičemž u některých měla škola problémy s opožděným přihlášením ze strany rodičů. Dále do školy ve sledovaném období docházely 2 děti z Vietnamu. Do MŠ podle zástupců školy dochází poměrně velké množství dětí ze sociálně slabého prostředí a z rodin s omezenými finančními prostředky. Zhruba 5 až 6 rodin mělo ve sledovaném období problémy s placením úplaty za vzdělávání a stravného.

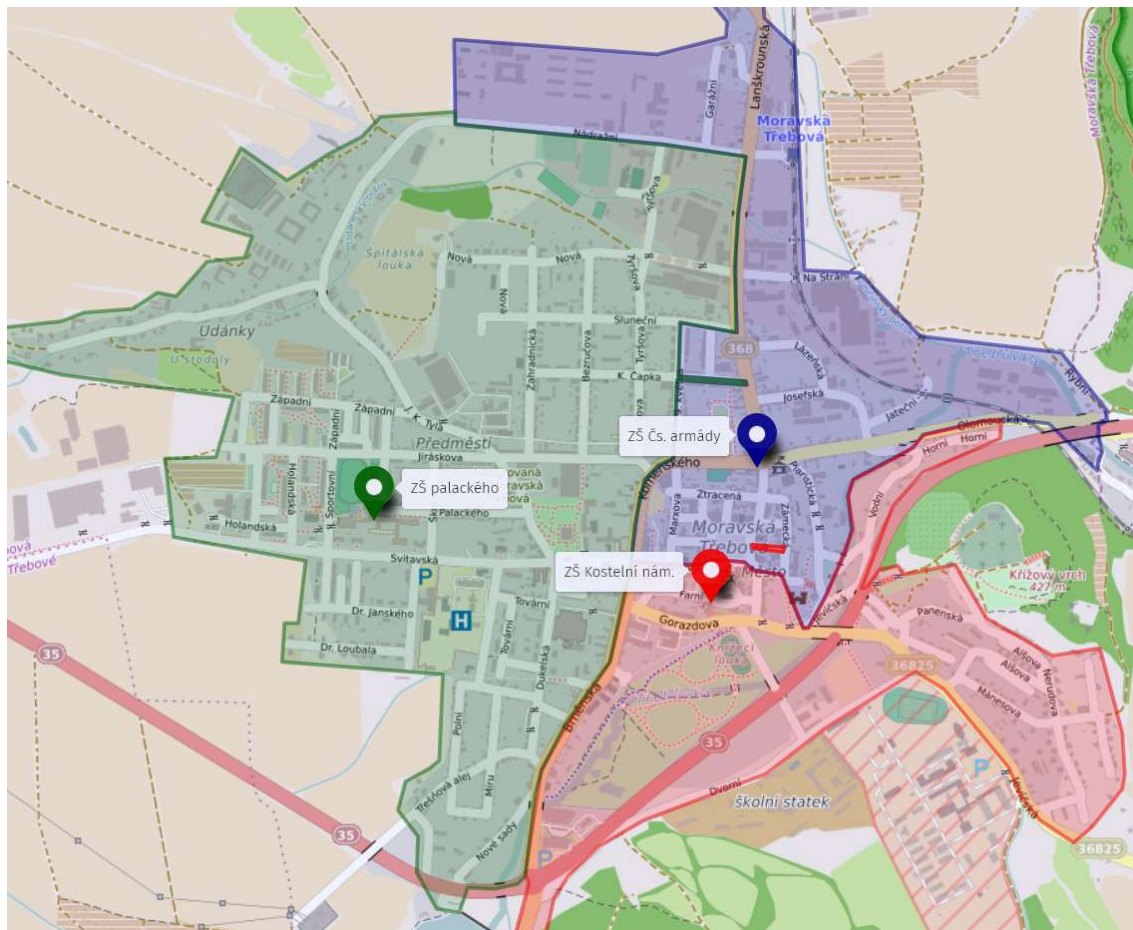
Škola má vlastní chůvu hrazenou ze Šablon II. Škole chybí peníze na pomůcky pro děti se SVP, na které v rámci posudku z poradenského zařízení nedostala peníze. Škola spolupracuje se ZŠ Kostelní náměstí, kde děti navštěvují počítačovou učebnu školy, a se ZŠ Čs. armády, kteří pořádá pro MŠ sportovní dny.

6.2 Základní školy

V Moravské Třebové se nacházejí tři základní školy. ZŠ Čs. armády, známá jako „Křižovatka“, ZŠ Kostelní náměstí a ZŠ Palackého, označována jako „Nová škola“. ZŠ Čs. armády a Kostelní náměstí se nacházejí v historickém centru města, zatímco ZŠ Palackého se nachází spíše na okraji města v blízkosti panelového sídliště. Spádové oblasti základních škol jsou v Moravské Třebové upraveny obecně závaznou vyhláškou č. 1/2016⁶.

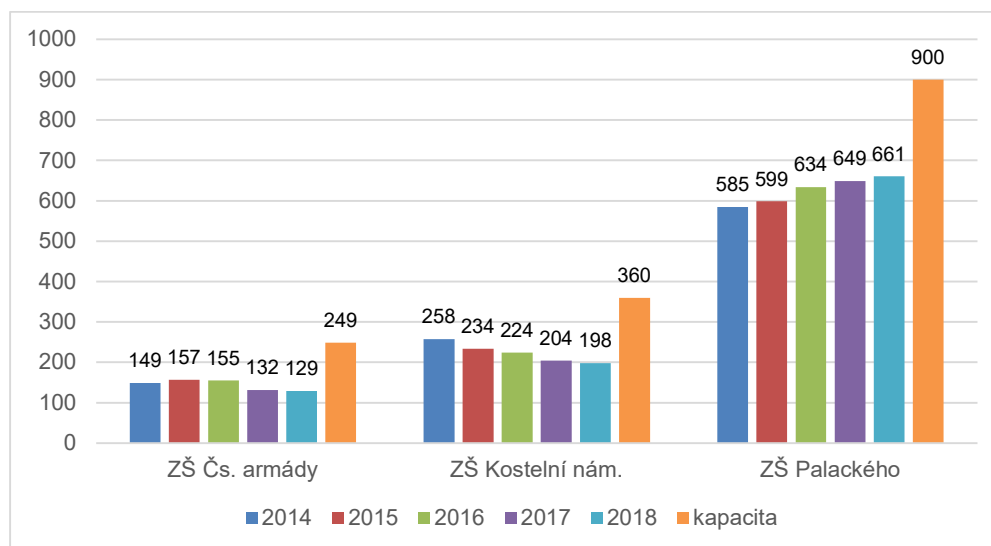
Obrázek 3: Mapa spádových oblastí základních škol v Moravské Třebové⁷

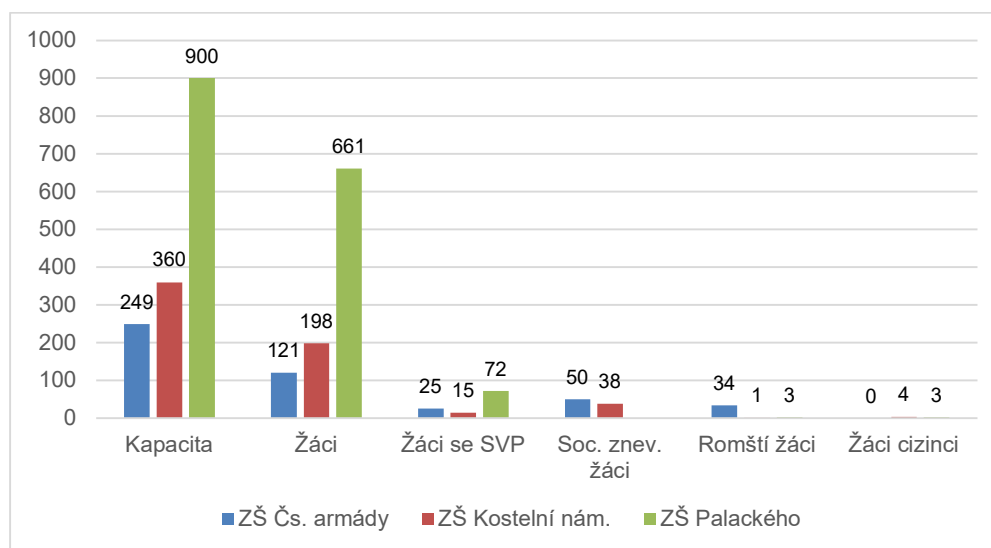
⁶ Blíže viz <http://www.moravskatrebova.cz/filemanager/files/252683.pdf>.

⁷ Bez městských částí Boršov (ZŠ Kostelní náměstí) a Sušice (ZŠ Čs. armády).

Graf 7: Vývoj počtu žáků základních škol v letech 2014–2018 (Zdroj: MěÚ)

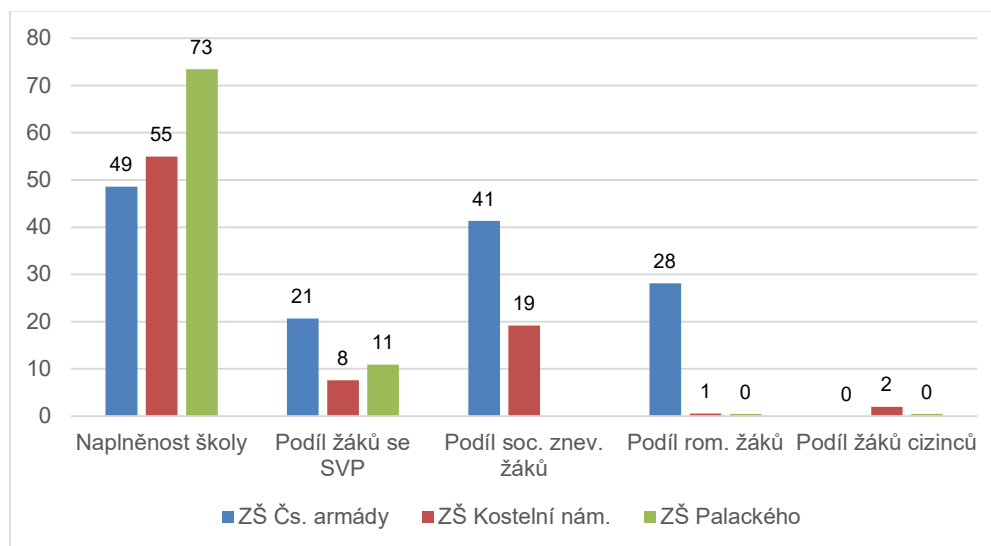

Graf 8: Struktura žáků základních škol ve šk. roce 2018/2019 (Zdroj: MŠMT a školy)⁸

⁸ ZŠ Palackého nedodala data k počtu sociálně znevýhodněných žáků na škole, podle zástupců školy jich sem ale docházelo ve sledovaném období minimum.

Graf 9: Struktura žáků základních škol ve šk. roce 2018/2019 II (Zdroj: MŠMT a školy)⁹

6.2.1 Základní škola Čs. armády

Základní škola Čs. armády, též známá jako „Křižovatka“, má kapacitu 249 žáků, přičemž ve šk. roce 2018/2019 docházelo do školy 121 žáků. Škola se dlouhodobě potýká s nižším počtem žáků a už zhruba 15 let se nachází ve výjimce z nejnižšího možného průměrného počtu žáků na třídu a město tak dostává od MŠMT na provoz školy omezené prostředky. Jedním ze zásadních faktorů vedoucích k úbytku žáků na škole je nálepka školy jako romské školy mezi obyvateli Moravské Třebové. To se projevuje jednak tím, že spádové děti z majoritního prostředí většinou docházejí do jiných škol ve městě, ale vede to i k tomu, že někteří romští rodiče považují školu za svou a upřednostňují ji oproti ostatním školám, protože se školou mají dobré zkušenosti a na jiných školách se např. obávají, že by jejich děti nebyly dobře přijaty do třídního kolektivu. Některé třídy ve škole jsou v podstatě čistě romské, do jiných zase nedochází žádné romské dítě. Celkově do školy dochází vyšší počet romských žáků, kteří tvoří zhruba 30 % žáků školy (34 žáků podle odhadu zástupců školy ve šk. roce 2018/2019). Dlouhodobě ale podíl romských žáků ve škole klesá. Zástupci školy se v důsledku negativní pověsti školy v očích místní veřejnosti setkávají i s despektem a urážkami na veřejných vystoupeních a soutěžích, kterých se účastní žáci školy.

Kromě romských žáků má škola i vyšší podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a proto v důsledku skladby žáků a jejich nízkého počtu začala více využívat individuální přístup k jednotlivým žákům a diferencovanou výuku, což právě nižší počet žáků ve třídě učitelům umožňuje. Zástupci školy začali ve výuce používat Daltonský plán, který do školy přinesli ve spolupráci se ZŠ Husova v Brně. Tím se škola pokusila z nevýhody nízkého počtu žáků ve třídách udělat výhodu a pojala to jako příležitost, jak v Moravské Třebové nabídnout inkluzivní a individuální přístup ke vzdělávání¹⁰, v

⁹ Viz pozn. pod čarou č. 6.

¹⁰ To v případě některých rodin znamená i asistenci pracovníků školy ohledně vyšetření poraden, kdy je třeba některým rodinám termíny nejen domluvit, ale následně je tam i zavést, pokud se jedná např. o speciálně-pedagogickou diagnostiku ve Svitavách.

rámci kterého může žákům nabídnout téměř až rodinné prostředí. Důraz na individuální výuku a celkový inkluzivní přístup školy zřejmě ale dále vedl ke kumulaci dětí se SVP na škole (28 žáků se SVP ve šk. roce 2018/2019), kdy do školy, v důsledku její dobré pověsti, z jiných škol v oblasti přestupují např. děti s diagnostikovanými poruchami chování a učení. Škola je také často školou první volby pro rodiče, jejichž děti mají závažnější druh postižení, takže v některých třídách jsou i dva asistenti pedagoga. I přestože bylo ve šk. roce 2018/2019 např. ve čtvrté třídě 13 žáků a dva asistenti pedagoga, spolu s učitelem byli během výuky plně vytíženi vzhledem k náročným diagnózám dětí ve třídě. Koncentrace dětí se SVP, dětí se sociálním znevýhodněním a romských dětí vede i k tomu, že do školy dochází velmi málo nadaných dětí.

Zhruba 40 % žáků školy pocházelo ve šk. roce 2018/2019 podle odhadů zástupců školy ze sociálně znevýhodněného prostředí. Škola proto úzce spolupracuje se SAS místní charity. Dále v důsledku vyššího počtu sociálně znevýhodněných dětí ve škole dochází ke značnému kolísání celkového počtu žáků školy, protože velká část rodin žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí se poměrně často stěhuje mezi azylovými domy, ubytovnami a jinými formami nejistého a nekvalitního bydlení. Škola nabízí obědy zdarma prostřednictvím organizace WOMEN FOR WOMEN, s čímž se sice pojí větší administrativní zátěž, nicméně škola spoluprací s organizací považuje za výbornou. Dále škola nabízí prominutí úhrady družiny pro rodiče pobírající dávky podpory v hmotné nouzi. Družina má kapacitu 50 dětí a je plná, měsíční poplatek činí 100 Kč. Ze zájmových útvarů nabízí škola badatelský kroužek, jógu a čtenářský klub, které jsou všechny zdarma. Největší zájem je mezi dětmi o badatelský kroužek. V minulosti měla škola ze Šablon i klub zábavné logiky a deskových her, díky němuž se jim podařilo nakoupit deskové hry a pomůcky, které děti využívají i nyní. Škola dále spolupracuje s místní základní uměleckou školou, jež v prostorách školy nabízí taneční kroužek, který je levnější než normální kroužky nabízené ZUŠ, jinak by si jej rodiče dětí docházejících do školy většinou nemohli dovolit.

V důsledku nízkého počtu žáků a skutečnosti, že je škola už zhruba 15 let ve výjimce, se snaží vedení školy uplatňovat množství úsporných opatření tak, aby město muselo na školu doplácet co nejméně, proto škola např. zrušila pozici zástupce ředitele, spojuje výuku výtvarné, hudební a tělesné výchovy mezi třídami. Ke spojení tříd škola zatím nepřistoupila. Celkově se patnáctileté působení školy ve výjimce projevuje především v nejisté budoucnosti školy a jejich zaměstnanců v tom smyslu, že každý rok musí škola město žádat o výjimku znovu. To je jednak nepříjemné pro zaměstnance školy, kteří žijí léta v nejistotě ohledně budoucnosti jejich pracovního místa, ale brzdí to i rozvoj školy, protože škola se vzhledem k nejisté budoucnosti v podstatě nemůže hlásit do žádných dlouhodobých projektů. Takto opatrně přistupují zástupci školy i k Šablonám II.

Škola jako jediná ve městě nabízí přípravnou třídu. Škola se příliš nepotýká s předčasnými odchody, dříve propadnuvší žáci si často žádají o možnost absolvování devátého ročníku. Někteří absolventi školy docházejí i na místní gymnázium, i když jich není tolik jako z ostatních škol ve městě. Romští žáci školy se většinou hlásí na učební obory. Škola využívá TECHNOhrátek Pardubického kraje k seznámení žáků s nabídkou středních škol v okolí. Škola dále pořádá společné rodičovské schůzky pro děti i rodiče, na kterých jsou přítomni i zástupci středních škol. Poměrně vysoké procento absolventů školy je na technických oborech a obecně v učení, do kterého

nastupují i žáci, kteří by podle zástupců školy zvládli i studium maturitního oboru. Zástupci školy oceňují kvalitní spolupráci s místním OSPOD.

Ve šk. roce 2018/2019 působilo ve škole 10 pedagogů a 7 asistentů pedagoga. V rámci péče o zaměstnance škola využívá školení zprostředkovaná MAS a výjezdní zasedání zaměstnanců v rámci Šablon II. Škola se potýká s nedostatkem prostoru pro své zaměstnance, kdy nemůže nabídnout učitelům prvního stupně a asistentům pedagoga vlastní zázemí a ti proto musejí využívat sborovnu. Učitelé druhého stupně mají jeden kabinet. Škole chybí prostory pro další odborné učebny, školní knihovnu nebo místnost pro doučování a relaxaci žáků. Škola v podstatě nedisponuje vlastním hřištěm, v těsné blízkosti školy se sice hřiště nachází, jedná se však o asfaltem vysypanou plochu, která je nevhodná pro výuku tělesné výchovy. Škola má jednu vlastní malou tělocvičnu a druhou ve výpůjčce od města, která se nachází nedaleko školy. Škola může využívat plavecký bazén, který se nachází v areálu ZŠ Palackého.

6.2.2 Základní škola Kostelní náměstí

ZŠ Kostelní náměstí má kapacitu 360 žáků a ve šk. roce 2018/2019 do ní docházelo 198 žáků. U této školy je nejvýraznější propad počtu žáků v posledních letech, který je podle zástupců školy dán i tím, jakým způsobem město určuje spádové obvody školám. Obvod školy tvoří především rodinné domy s menším počtem dětí a nová zástavba obývaná především movitějšími obyvateli města, kteří spádové obvody nerespektují a pro své děti preferují ZŠ Palackého. Do školy zřídka docházejí děti mimo spádový obvod, nicméně více než třetinu žáků školy tvoří děti dojíždějící z okolních obcí, které nemají vlastní školu. Škola se potýká i s odchodem žáků na zdejší víceleté gymnázium, kdy např. po školním roce 2017/2018 odešlo 6 dětí, což se negativně projevilo na výkonu a klimatu třídy.

Do školy ve šk. roce 2018/2019 docházelo 1 romské dítě a celkově dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí na škole přibývá (38 dětí podle odhadů zástupců školy v téže šk. roce). Do školy ve sledovaném období dále docházely 4 děti vietnamské národnosti. Ve šk. roce 2018/2019 ve škole působil jeden asistent pedagoga u vietnamského chlapce a speciální pedagožka hrazená ze Šablon II, která na konci tohoto školního roku své působení na škole ukončila v důsledku konce projektu. Škola by v návaznosti uvítala např. speciálního pedagoga sdíleného mezi školami.

Škola vyučuje matematiku podle Hejného a nabízí i doučování, čehož využívá téměř polovina žáků školy. Škola nenabízí žádné zájmové útvary, a to v důsledku přílišného vytížení učitelů doučováním. Nicméně v rámci Šablon má škola v družině čtenářské dílny a deskové hry a na prvním stupni nabízí škola nepovinný předmět Malý badatel. Škola disponuje vlastní družinou s kapacitou 75 dětí, která byla ve šk. roce 2018/2019 zcela naplněna. Škola nabízí možnost odpuštění úplaty za družinu rodičům pobírajícím dávky pomoci v hmotné nouzi. Zástupci školy ve šk. roce 2018/2019 poprvé zaznamenali u některých rodičů potíže s placením za družinu, více rodičů také začalo za družinu platit hotově a po jednotlivých měsících. Podobně začali mít rodiče problémy s financováním lyžařského výcviku a jiných dražších výletů. I přes finanční problémy některých rodičů mezi nimi není zájem o obědy zdarma a problém nemají tolik s jejich placením, jako spíše s konzumací. To zřejmě vyplývá z nedávné změny vedení jídelny, které začalo častěji do nabídky zařazovat jídla na bázi kuskusu, cizrny

a bulguru, které některé děti nejsou zvyklé jíst¹¹. Škola dále spolupracuje s místním sociálním podnikem Laskavárnou, který za 15 Kč na den do školy dodává dětem svačiny. V rámci spolupráce s MŠ využívá MŠ Tyršova a MŠ Piaristická PC učebnu školy. Jednou za rok zástupci školy navštěvují MŠ Piaristická a MŠ Jiráskova, kde rodičům prezentují nabídku školy, i přestože většina dětí z MŠ Jiráskova směřuje na ZŠ Palackého. Škola nemá vlastní hřiště, disponuje pouze malou tělocvičnou (60 m²). Škola může využívat plavecký bazén, který se nachází v areálu ZŠ Palackého.

Absolventi školy většinou pokračují na středních školách mimo Moravskou Třebovou, např. na gymnáziích v Jevíčku a Svitavách, na SOU ve Svitavách (mechanik-seřizovač, obráběč kovů, nástrojář) nebo na střední zdravotní škole ve Svitavách. V tomto ohledu poukazovali zástupci školy na nedostatečnou nabídku oborů ve městě pro dívky, pro které zde podle nich mimo gymnázium není žádný zajímavý studijní obor.

Škola má problém dosáhnout na množství projektů, o něž by měla zájem, ale které jsou ale často koncipovány pro školy, které mají více než 500 žáků, nebo naopak pro menší venkovské školy. Škola nemá žádné volné prostory a zároveň jí chybí chemická a fyzikální učebna, pro jejichž zřízení by ale bylo třeba nákladně zrekonstruovat půdní prostory školy.

6.2.3 Základní škola Palackého

Základní škola Palackého, též označována jako „Nová škola“, měla ve šk. roce 2018/2019 kapacitu 900 žáků, přičemž do školy docházelo 661 žáků¹². ZŠ Palackého je jedinou školou v Moravské Třebové, ve které dlouhodobě roste počet žáků školy. Kapacita 900 žáků je spíše historická a v praxi je zřejmě nenaplnitelná, protože škola od té doby zřídila množství odborných učeben (ze kterých v současnosti dvě slouží jako kmenové učebny) a přišla o jednu z budov. Ve šk. roce 2018/2019 byla proto škola zcela naplněna s průměrem 24,5 žáků na třídu. Většina ročníků je tvořena třemi paralelními třídami, přičemž v jednom ročníku jsou dokonce čtyři třídy. To je v kontrastu zejména oproti ostatním dvěma moravskotřebovským základním školám, které mají každá jednu třídu v ročníku. Škola se ve výuce profiluje zaměřením na sport (3 hodiny tělesné výchovy týdně) a jazyky. Škola je mnoha místními aktery považována za nejlepší a zároveň nejnáročnější základní školu ve městě.

Do školy docházely ve šk. roce 2018/2019 podle odhadů zástupců školy 2–3 romské děti a celkově je ve škole minimum dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí, podle zástupců školy lze převážnou většinu rodičů označit jako dobře finančně zajištěné. Do školy ve sledovaném období docházeli 3 žáci cizí státní příslušnosti. Přechody žáků na jiné školy se podle zástupců školy týkají spíše dětí ze slabšího rodinného prostředí, které podle nich nemají doma potřebnou podporu a v ZŠ Palackého proto nezvládají tempo výuky. Na ZŠ docházejí děti z dětského domova v Moravské Třebové. Zhruba pětinu žáků školy tvoří děti dojíždějící z okolních obcí. Škola spolupracuje s MŠ Jiráskova, jejíž děti se chodí jednou za rok dívat do výuky a pravidelně navštěvují bazén školy. Škola je jediná ZŠ v Moravské Třebové, které je z velké části bezbariérová. V minulosti sem docházely až tři děti, které využívaly bezbariérových

¹¹ Škola nemá vlastní jídelnu a spolu s gymnáziem využívá jídelnu ISS.

¹² Město jako zřizovatel v souvislosti s klesajícím počtem žáků na ostatních základních školách ve městě snížilo kapacitu školy od šk. roku 2019/2020 na 650 žáků.

prvků. Škola v této oblasti disponuje i přebalovací místností pro žáky, kteří potřebují asistenci se samoobsluhou. Škola má vlastní speciální pedagožku na 0,7 úvazku, která má kromě reedukace a speciální pedagogické péče na starosti i komunikaci s PPP a SPC¹³. Ve šk. roce 2018/2019 měla škola 7 asistentů pedagoga, 2 výchovné poradce a 2 školní metodiky prevence. Škola nabízí doučování hrazené ze Šablon pro šest doučovacích skupin. Školní družina má kapacitu 170 dětí a školní klub 55 a ve šk. roce 2018/2019 byly klub i družina zcela naplněny. Škola měří pravidelně klima školy mezi učiteli, žáky a rodiči pomocí dotazníků.

Ze zájmových útvarů nabízí škola kroužek hry na flétnu, sborový zpěv, německý a anglický jazyk. Dále škola nabízí klub deskových her a robotiku ze Šablon. V rámci školního klubu škola nabízí míčové hry, keramiku a přírodovědný kroužek. Kroužky škola nabízí zdarma kromě dvou, které vyžadují nákup materiálu jako např. kroužek keramiky¹⁴, kde rodiče hradí 150 Kč za pololetí. Žáci školy vydávají vlastní časopis a mají i žákovský parlament.

V rámci kariérního poradenství navštěvují žáci školy TECHNOhrátky Pardubického kraje, jezdí na exkurze do škol, dále škola spolupracuje s ISS v Moravské Třebové, která organizuje odpoledne pro žáky 8. ročníku školy. Žáci školy dále jezdí na burzu škol do Svitav a škola organizuje i vlastní burzu, které se účastní zástupci zhruba 15 škol. Škola v rámci projektu Erasmus spolupracuje se ZŠ na Slovensku.

Oproti ostatním školám v Moravské Třebové je ZŠ Palackého kompletně vybavenou školou z hlediska infrastruktury, kde se vše nachází na jednom místě. Škola má vlastní jídelnu¹⁵, dvě tělocvičny, venkovní hřiště¹⁶, bazén. „Všechno dostupné v papučích“. Škola disponuje i vlastními dílnami a budovy školy prošly v posledních pěti letech zateplením, dostaly novou fasádu, okna, rozvody a kotelnu.

---

¹³ Spolupráci s poradenskými zařízeními nepovažují zástupci školy za ideální, kdy např. 28. srpna neměli vyšetření pro několik žáků, kteří měli mít asistenta pedagoga, případně jim byly zaslány špatné zprávy týkající se jiných žáků. Nicméně se to podle zástupců školy v poslední době zlepšilo.

¹⁴ Škola má vlastní keramickou dílnu.

¹⁵ Jídelna školy vaří dietní jídla, škola si platí dietoložku, jídelna poskytuje i upravenou nebo bezlepkovou stravu pro několik dětí.

¹⁶ Hřiště je majetkem města a škola jej má v pronájmu (vybudování a opravy hradilo město), probíhají zde i sportovní tréninky místních sportovních klubů.

6.3 Speciální školství

6.3.1 Speciální základní škola, mateřská škola speciální a praktická škola Moravská Třebová

Speciální základní škola v Moravské Třebové má kapacitu 136 žáků. Speciální základní škola tvoří dohromady spolu s mateřskou a praktickou školou jeden subjekt sídlící v jednom areálu. Ve škole sídlí i SPC zaměřené na děti se zrakovým a mentálním postižením¹⁷. Škola má vlastní družinu a internát. Školní družina využívá všechny prostory školy s ohledem na právě vykonávanou činnost (počítačovou učebnu, výtvarnou a keramickou dílnu s pecí, televizní místnost s videem a DVD, tělocvičnu a rehabilitační místnost s masážními křesly, bazénem s míčky a podsvícenou pískovnou, snoezelen, muzikoterapeutickou místnost s hudebními nástroji a čítárnu). Škola má i dětský klub, který pokrývá převis poptávky po školní družině. Škola dále nabízí příměstský tábor pro žáky prvního stupně financovaný z projektu OPZ MPSV. Z volnočasových útvarů nabízí škola kroužek keramiky, saunu a taneční kroužek, který se jako jediný hradí, protože jej vyučuje lektorka z místní ZUŠ. Nabídka kroužků je omezená v důsledku nízkého zájmu žáků. Od září 2014 funguje při ZŠ specializovaná třída pro děti s poruchami autistického spektra, do které docházejí především žáci, kteří mají PAS v kombinaci s jiným postižením. Škola otevřením této třídy reagovala na poptávku místních rodičů.

Škola se dlouhodobě potýká s úbytkem žáků, v posledních letech byla škola nucena spojit několik tříd, také internát školy je z velké části nevytížen. Ve šk. roce 2018/2019 docházely do školy tři romské děti a po jednom dítěti z Vietnamu a ze Slovenska. Na škole v tomto období působilo 8 asistentů pedagoga. Děti z mateřské školy většinou pokračují ve vzdělávání na speciální základní škole. Škola se příliš nepotýká s předčasnými odchody, žáci nepřecházejí na běžné základní školy. Žáci školy pokračují ve studiu na středních školách, často na SOU Mohelnice. Žáci jezdí i na exkurze do různých učilišť v oblasti. Kariérní poradenství probíhá individuálně. Škola byla v minulosti zapojena v Šablonách I.

Škola nabízí svým žákům v případě potřeby doprovod k autobusovým spojům. Budovy školy prošly v posledních letech rekonstrukcí a škola je dobře vybavena z hlediska materiálního zázemí a pomůcek pro žáky, má např. i vlastní čítárnu nebo vnitřní trampolínu. Žáci školy dále využívají k relaxaci prostorné zázemí kolem školy, kde se nachází školní sportovní hřiště s trampolínou, průlezkami a houpačkami a členitá zahrada se školními pozemky a skleníkem.

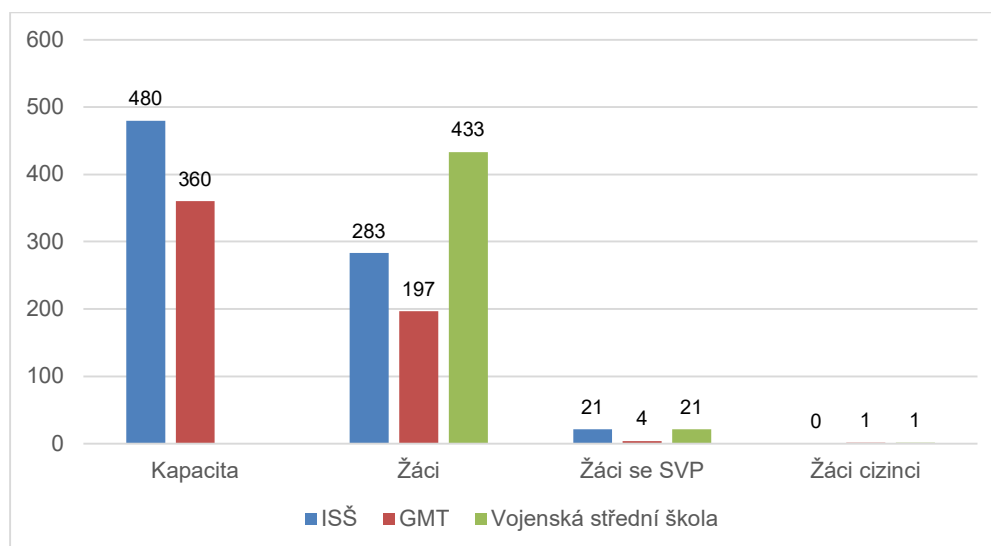
¹⁷ Psycholog z SPC působí i na částečný úvazek ve škole jako školní psycholog.

6.4 Střední školy

V Moravské Třebové se nachází Gymnázium a Letecká střední odborná škola, Integrovaná střední škola a Vojenská střední škola, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo obrany a která sídlí v samostatném areálu na jihovýchodě města.

Graf 10: Struktura žáků středních škol ve šk. roce 2018/2019 (Zdroj: MŠMT a školy)

6.4.1 Gymnázium a Letecká střední odborná škola Moravská Třebová

Gymnázium v Moravské Třebové má kapacitu 360 žáků a ve šk. roce 2018/2019 do něj docházelo 197 žáků. Škola nabízí výuku v osmiletém oboru všeobecného gymnázia, do kterého po čtyřech letech doplňuje žáky za ty, kteří se rozhodli odejít na jiné střední školy po dokončení povinné školní docházky na gymnáziu. Po čtvrtém ročníku podle zástupců školy většinou odcházejí ti žáci, kteří se chtějí specializovat. Škola pak dobírá žáky do tříd gymnázia až po výsledcích přijímacího řízení odcházejících žáků.

Škola dříve nabízela i čtyřletý obor, který v důsledku demografického vývoje v oblasti zrušila. V regionu se nachází několik gymnázií (Moravská Třebová, Svitavy, Jevíčko), která dříve všechna nabízela čtyřletý i osmiletý obor všeobecného gymnázia. V důsledku nedostatku žáků si gymnázium v Jevíčku ponechalo pouze čtyřletý obor a moravskotřebovské gymnázium obor osmiletý. Žáci z ORP Moravská Třebová dnes tvoří 100 % žáků gymnázia a většina jich do školy přichází ze ZŠ Palackého, část pak ze ZŠ Kostelní náměstí. V rámci projektu IKAP se chodí žáci ze ZŠ Palackého dívat na ukázkové hodiny do školy, ostatní základní školy ve městě neměly o ukázkové hodiny zájem.

Gymnázium se dlouhodobě potýká s nedostatkem žáků, proto se vedení školy rozhodlo od září 2019 otevřít obor Letecké technické lyceum, který na rozdíl od standardních oborů gymnázia cílí na zájemce z celé ČR a podle zástupců školy má škola dostatek přihlášek na to, aby obor mohla úspěšně otevřít. Otevření oboru vedlo i ke změně názvu školy. Škola má dočasně pronajaté ubytovací kapacity od integrované střední školy ve městě. Výhledově by potom rekonstrukcí objektu na Svitavské měl vzniknout domov mládeže, který by sloužil i potřebám gymnázia. Škola

se dříve snažila nedostatek žáků zmírnit otevřením oboru Informační služby, který po dvou absolventských ročnících uzavřela z důvodu nedostatku zájmu.

Do školy ve sledovaném období docházeli 4 žáci se SVP, většinou s 1. stupněm PO, jediný žák s 2. stupněm PO, které spočívalo v doučování. Budova školy prošla nedávno rekonstrukcí, učebny školy byly také zrekonstruovány v rámci investičních projektů, ale zástupci školy nepovažují vztahy se zřizovatelem za ideální. Škola byla např. vyjmuta z programu IROP, aniž by se dozvěděla důvod tohoto počínání ze strany zřizovatele. Dále mělo ve městě vzniknout technické centrum pro školy spravované místní ISŠ, kde měly být odborné učebny dostupné pro několik škol, ale projekt se nakonec bez udání důvodů ze strany zřizovatele nerealizoval. Pro gymnázium, které s dostupností těchto učeben počítalo, toto představuje problém.

6.4.2 Integrovaná střední škola Moravská Třebová

Integrovaná střední škola v Moravské Třebové má kapacitu 480 žáků a ve šk. roce 2018/2019 sem docházelo 283 žáků. V posledních letech zažívá škola mírný úbytek žáků (před 20 lety byla kapacita školy zcela naplněna), nicméně zástupci školy očekávají růst počtu žáků na základě předchozího demografického vývoje. Do školy dříve docházeli v podstatě jen žáci z ORP Moravská Třebová, na základě úbytku žáků škola musela začít cílit i na žáky mimo ORP a dnes do ní dojíždějí i žáci z jiného kraje bydlící v okruhu 50 km od školy.

Ve šk. roce 2018/2019 docházelo do školy 21 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a 8–10 romských žáků podle odhadů zástupců školy, tedy zhruba 3 % ze všech žáků. Podle zástupců školy se jedná o stabilní podíl a z 8–10 romských žáků školu většinou úspěšně absoluuje 3–5 žáků, ostatní školu opustí nejpozději v prvním pololetí druhého ročníku. Romští žáci školy většinou pocházejí přímo z Moravské Třebové. Škola byla zástupci organizací pracujících s romskými dětmi a mládeží hodnocena jako kvalitní v oblasti vzdělávání žáků z romského a sociálně znevýhodněného prostředí. Do školy ve sledovaném období nedocházel žádný žák cizí státní příslušnosti, škola také neměla žádného asistenta pedagoga. Z hlediska práce s žáky se SVP se škole daří postupně zmírňovat nastavená podpůrná opatření a náplně individuálního vzdělávacího plánu u některých žáků. Škola se nepotýká se zvýšeným počtem předčasných odchodů ze vzdělávání a výchovné problémy zpravidla řeší bez účasti soc. odboru města. Škola nabízí žákům doučování ze Šablon a individuální pracuje s žáky ohroženými neúspěchem.

Škola nabízí poměrně širokou škálu oborů od zedníka, klempíře, číšníka nebo kuchaře až po maturitní obory hotelnictví, sociální činnost nebo bezpečnostně-právní činnost. Svůj podíl na klesajícím počtu žáků školy má podle zástupců školy i podobná nabídka oborů ze strany několika středních škol v oblasti a nezájem žáků o učební obory. Příjímací zkoušky škola pořádá pouze pro maturitní obory, na kterých je, oproti učebním oborům, mírný převis uchazečů o studium nad přijatými. Škola nabízí i obor kategorie E, který vyhledávají především žáci z Moravské Třebové. Škola se prezentuje na burzách středních škol, na rodičovských schůzkách na základních školách, případně žáci školy prezentují školu na svých bývalých základních školách. Škola zve i základní školy na prezentace a ukázky náplně jednotlivých oborů.

Z hlediska zájmových útvarů nabízí škola především sportovně orientované kroužky. Škola se v nabídce zájmových aktivit snaží reagovat na poptávku žáků, nabízí tak

i semináře znakového jazyka, rukodělné aktivity nebo modelářství či seminář mezinárodních vztahů. Škola má vlastní jídelnu a domov mládeže, který byl ve sledovaném období naplněn a který nabízí své vlastní volnočasové aktivity pro žáky. Škola dále disponuje vlastní tělocvičnou a posilovnou. Škola umožňuje žákům absolvovat odbornou praxi kromě tuzemských firem a organizací i v zahraničí (Slovensko, Řecko, Kypr, Německo, Itálie). Zástupci školy by ocenili možnosti supervize pedagogického sboru. Škola se potýká s nedostatkem financí, svůj podíl na tom má i skutečnost, že má ve správě množství budov na několika místech ve městě, z nichž část vyžaduje rekonstrukci¹⁸.

6.4.3 Vojenská střední škola

Do vojenské střední školy v Moravské Třebové docházelo ve šk. roce 2018/2019 379 žáků do čtyřletých oborů Vojenské lyceum a Elektrotechnika, v rámci kterého škola úzce spolupracuje se SOŠ a SOU Lanškroun. O vzdělávání na škole je vysoký zájem mezi absolventy základních škol napříč různými kraji a do studia na škole je zpravidla přijat každý čtvrtý uchazeč¹⁹. Vojákům z povolání škola dále nabízí tříleté dálkové studium maturitního oboru Podnikání. Škola nabízí i v rámci celoživotního vzdělávání kurzy výpočetní techniky a rekvalifikační kurzy Obsluha osobního počítače. V areálu školy sídlí také Vyšší odborná škola Ministerstva obrany. Zřizovatelem školy je Ministerstvo obrany České republiky.

V areálu školy se nachází posilovna, sauna, tělocvičny, víceúčelové hřiště a atletický stadion, kde probíhá i množství volnočasových aktivit pro žáky. Škola nabízí žákům pravidelné výjezdy na kulturní události a vstupenky do sportovních areálů mimo školu. Z kroužků škola ve šk. roce 2017/2018 nabízela florbal, volejbal, basketbal, badminton, futsal, saunu, sebeobranu Musado, atletiku, squash, jumping, hooping, airsoft, spinning, taktiky a horolezectví. Škola spolupracuje s maďarskou vojenskou střední školou a s jazykovým institutem ve Vídni a je součástí mezinárodního projektu Edison. Škola by do budoucna chtěla čerpat prostředky pro školy zahrnuté v krajském akčním plánu pro rozvoj vzdělávání, zástupci školy za tímto účelem připravují školní akční plán. V rámci prevence a řešení přestupků žáků školy spolupracovala škola v minulosti i s PPP Ústí nad Orlicí.

V důsledku toho, že školu zřizuje Ministerstvo obrany a že má škola k dispozici vlastní, uzavřený a bohatě vybavený areál, žije škola spíše odděleným životem od města a studenti školy jsou ve městě k vidění nejčastěji v pátek a v neděli během dojíždění z a do školy. Podle zástupců města je spolupráce se školou spíše občasná, ale kvalitní, zástupci a žáci školy pomáhali např. stěhovat některé městské sociální služby, dělají rozhodčí na městských sportovních soutěžích nebo pro žáky městských ZŠ organizují branný závod.

---

¹⁸ Škola plánuje rekonstrukci Domova mládeže a zateplení objektů dílen a teoretického vyučování.

¹⁹ Mezi studenty školy patří většinou 3-4 žáci pocházející z Moravské Třebové v ročníku.

7 Školská poradenská zařízení

7.1 Pedagogicko-psychologická poradna Moravská Třebová

Pedagogicko-psychologická poradna v Moravské Třebové je jednou z poboček PPP Ústí nad Orlicí, která má další pracoviště ve Svitavách, Poličce a Litomyšli. Pracovníci PPP jsou v Moravské Třebové přítomní dvakrát týdně. Na speciálně-pedagogické vyšetření v poradně ale musejí rodiče s dětmi dojíždět do svitavské pobočky, psychologická vyšetření jsou pak realizována i v moravskotřebovské pobočce, kterou obsluhuje jedna psycholožka. Čekací doby na vyšetření se pohybují mezi 2–3 měsíci podle období, s tím, že na konci školního roku a po třídních schůzkách registrují pracovníci poradny zvýšený zájem rodičů. Z hlediska diagnóz řeší PPP v Moravské Třebové především výukové problémy, častá je také diagnóza sociálního znevýhodnění, na kterou má PPP navázaná i příslušná podpůrná opatření a součástí diagnózy je i rodinná anamnéza. Asistent pedagoga jako podpůrné opatření se nejčastěji vyskytuje u dětí s diagnózou ADHD. Pracovníci poradny mají velmi pozitivní zkušenosti se spoluprací se ZŠ Čs. armády. Učitelé školy podle nich dobře pracují s doporučeními poradny. Pracovníci poradny by ocenili více zpětné vazby od škol, aby věděli, zda jimi nastavená podpůrná opatření opravdu fungují, podobně se pracovníci poradny potýkají s nedostatkem informací od škol před samotným vyšetřením.

Někteří dotazovaní zástupci škol a organizací vyjadřovali nespokojenost s činností poradny v tom smyslu, že některé zprávy ze zařízení byly zjevně okopírované z jiných případů, diagnostika byla pro ně nesrozumitelná, kdy nebylo z posudku poznat, jakým způsobem je třeba s dítětem pracovat. Poukazovali také na přetíženost poradny.

7.2 Speciálně pedagogické centrum ROSSA

Speciálně pedagogické centrum v Moravské Třebové je zřízeno při Speciální základní škole. Centrum se specializuje na péči o klienty se zrakovým postižením v rámci pardubického kraje a na péči o klienty s různými stupni mentálního postižení a tělesného postižení v oblastech Moravskotřebovska, Lanškrounska, Jevíčka a Svitavska. Část klientely SPC tvoří i děti a žáci s poruchami autistického spektra. V současné době poskytuje SPC služby zejména žákům Speciální základní školy, mateřské školy a praktické školy Moravská Třebová. Centrum pořádá jednou měsíčně setkání pro asistenty pedagoga z místních škol.

7.3 Středisko výchovné péče ALFA Svitavy

Středisko výchovné péče ALFA funguje od 1. 9. 2014 ve Svitavách, dále na detašovaných pracovištích v Jevíčku, Moravské Třebové, Litomyšli a Poličce. Jedná se o školské poradenské zařízení, které poskytuje preventivně výchovnou péči dětem a mladistvým od 3 do 18 let, popřípadě do ukončení jejich soustavné přípravy na budoucí povolání (do 26 let), i v rámci denního stacionáře. Klientům denního stacionáře nabízí pracovníci SVP následné doprovody a pravidelné návštěvy ve školách. Z moravskotřebovských škol má SVP mezi klienty především žáky ZŠ Čs.

armády, kde je podle pracovníků SVP větší koncentrace problémových dětí, výjimečně také žáky ZŠ Kostelní nám. ZŠ Palackého zřejmě podle zástupců SVP řeší problémy v chování žáků převážně za pomoci interních zdrojů.

Středisko dále nabízí své služby rodičům (rodičovské skupiny) a pedagogickým pracovníkům. Místním školám SVP nabízí programy týkající se šikany, vztahů ve třídě, popřípadě adaptační programy pro nové školní kolektivy. Pracovníci střediska s místními školami nejčastěji řeší problémy týkající se agrese a nevhodného chování. SVP úzce spolupracuje s OSPOD, s jehož pracovníky se zástupci SVP často setkávají i na případových konferencích. Středisko plánuje otevření pobytového stacionáře v Květné. SVP prošlo na začátku roku 2019 rozsáhlými personálními změnami, včetně vedení střediska, které vedly i ke změně systému hodnocení dětí.

8 Organizace a služby pracující se sociálně znevýhodněnými dětmi a mládeží

8.1 Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Díra

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Díra provozuje v Moravské Třebové organizace Bonanza Vendolí, z. ú. Zařízení bylo otevřeno na základě místní poptávky a diskuzí v rámci městské komise pro výchovu a vzdělávání v pilotním režimu v roce 2010 a od roku 2013 pak funguje jako registrovaná služba. NZDM má otevřeno každý všední den od 13 do 18 hodin, o prázdninách od 10 do 15 hodin. Klienty zařízení tvoří děti a mládež ve věku 8–26 let, přičemž dochází především děti a mládež ze sociálně znevýhodněného majoritního prostředí napříč místními školami. Místní romské děti služby NZDM v podstatě nevyhledávají a docházejí spíše do Centra volného času, pokud některé někdy využívají služby NZDM, pak jsou to většinou děti a mládež, které se straní těch, které docházejí do CVČ. Nejčastěji služby NZDM vyhledávají děti ve věku 12 let s tím, že kolem 15 let věku zájem u klientů většinou upadá.

Zařízení je otevřeno v pondělí, úterý a čtvrtek pro děti do 15 let a ve středu a v pátek pro děti a mládež od 15 let. V roce 2018 navštěvovalo zařízení průměrně 17 klientů denně. Velká část klientů zařízení sem většinou dochází pravidelně po dobu jednoho až dvou let, později také zařízení navštěvují, ale spíše nepravidelně, často takto do zařízení docházejí třeba středoškoláci, kteří potřebují pomoci s učením. Celkově doučování a pomoc s přípravou do školy patří mezi časté zakázky klientů. NZDM také s klienty na základě jejich poptávky řeší i výběr střední školy a kariérové poradenství obecně. Na základě zakázky klientů jim pracovníci služby pomáhají i se zprostředkováním zájmových kroužků, případně je odkazují na místní charitu, která nabízí proplacení kroužků, výletů nebo obědů rodinám s nízkými příjmy.

Zařízení dále pořádá pro klienty výlety, workshopy, filmová odpoledne nebo příměstské tábory. Na výletech a táborech je finanční spoluúčast klientů. NZDM se svými klienty nárazově využívá městské venkovní hřiště s in-line dráhou. Služba se prezentuje na různých městských akcích, kde pořádá dílničky pro děti a mládež. Pracovníci NZDM také realizují workshopy a semináře pro místní základní a střední školy nebo pro speciální školu. Jedná se např. o workshopy na témata šikany, konfliktů ve třídních kolektivech nebo návykových látek. NZDM v nedávné době dostalo darem kulečnick od místního domova seniorů.

8.2 Centrum volného času

Centrum volného času v Moravské Třebové je organizační složka města zřízená v roce 2000, kdy u jeho zrodu stála paní Opluštilová, která má dodnes mezi klienty a pracovníky centra velmi dobrou pověst. V průběhu několika posledních let se pracovníci a vedoucí centra často střídali, to potvrzuje i nedávný odchod vedoucí centra po několika měsících výkonu práce, současná pracovnice centra zde působí od ledna 2019. Ne všichni předchozí vedoucí centra podle klientů také odváděli stejně kvalitní práci ve vztahu k rozvoji komunity. Klienty centra tvoří z 90 % sociálně znevýhodnění Romové, kteří centrum považují za své, a podle pracovníků centra

zhruba polovina místní romské mládeže využívá alespoň některých služeb centra²⁰. Kromě Romů využívají služeb centra i někteří senioři z majoritní populace.

Nabídka centra sestává z obecné a sociálně-poradenské činnosti (i formou terénní sociální práce a doprovodů), která zabírá pracovníkům centra větší část pracovní náplně, a volnočasových a vzdělávacích aktivit pro děti a mládež. V rámci volnočasových aktivit nabízí centrum např. tematické dílny pro děti, sportovní vyžití (tělocvična, venkovní hřiště), krátké poznávací výlety do přírody (s finanční spoluúčastí klientů) nebo výuku angličtiny a každotýdenní náboženské misie romského pastora z Olomouce, které jsou velmi vyhledávané. Sociálně-poradenská činnost centra je financována Úřadem vlády a mezi její náplň kromě doprovodů na úřady a instituce patří zejména pomoc s hledáním bydlení a práce a konzultace v oblasti zdravotních problémů a dluhové problematiky, kterou pracovníci centra považují za nejzávažnější z hlediska problémů klientů. V roce 2019 centrum v rámci sociálně-poradenské činnosti pracovalo zhruba s 30 rodinami a několika jednotlivci. Většina volnočasových a vzdělávacích aktivit centra se odehrává přímo v prostorách centra, které mají svou otevírací dobu a fungují na způsob odpolední klubovny, tj. klienti mohou do centra přijít kdykoliv v rámci otevíracích hodin a zde jsou jim k dispozici pracovníci a vybavení centra. Odpolední klub na jaře 2019 pravidelně navštěvovalo 35–45 klientů. Klub slouží také jako místo setkávání pro klienty, jako prostor, kde mohou spolu bezpečně trávit volný čas. Pracovníci centra popisují náplň činnosti odpoledního klubu jako „udržovanou a hlídanou volnost“, do budoucna plánují pracovníci centra dát větší důraz na doučování. Centrum pořádá pro klienty z řad dětí a mládeže a dospělých pravidelné výlety, v létě 2019 CVC např. zorganizovalo pobyt v chatové oblasti pro 40 klientů, přičemž se do organizace pobytu výrazněji zapojilo i několik klientek. Od září 2019 plánuje centrum pořádat středeční odpoledne pro matky s dětmi, ve čtvrtky s klienty chodí pracovníci hrát fotbal do jedné z místních tělocvičen.

V době vzniku centra docházely do odpoledního klubu děti předškolního věku a děti prvního stupně základních škol. Tyto děti zůstaly klienty centra a dnes je jim mezi 17–26 lety, kdy právě tato věková skupina mládeže tvoří většinu pravidelných návštěvníků klubu. Z hlediska skladby klientů odpolední klub navštěvují i někteří klienti, kteří jsou ve městě považováni za problémové, nicméně podle pracovníků centra s nimi v rámci vztahu s klienty a jejich účasti na aktivitách centra nemají žádné problémy. Pracovníci centra mají v plánu od šk. roku 2019/2020 více zacílit svoji činnost na mladší děti, příp. oslovit vytipované děti a mládež ve spolupráci s místními školami. Zároveň mají pracovníci centra problém stávající klienty přimět k dlouhodobější a systematické práci v rámci volnočasových a vzdělávacích aktivit, s výjimkou fotbalu a výuky angličtiny. Podobně pracovníci centra vnímají nízkou motivaci klientů k pokračování ve studiu na středních školách. V tomto ohledu naráží centrum na nízkou podporu dětí ze strany rodičů ve vztahu ke vzdělávání, především co se středních škol týče. Z hlediska problémů klientů odpoledního klubu se nejvíce podle pracovníků centra potýkají se sociální izolací a s finančními problémy. Pracovníci centra jsou v kontaktu i s ostatními podobnými organizacemi v jiných městech a zároveň si doplňují vzdělávání v oblasti poskytování sociálních služeb. Klienti centra také v nedávné době klub vymalovali vlastními silami.

---

²⁰ Podle pracovníků centra je v Moravské Třebové část Romů, kteří služeb centra nevyužívají. Ti jsou podle nich spíše samostatní a mají stabilnější životy, jsou méně často v evidenci úřadu práce a jejich děti častěji chodí na střední školy. Podle pracovníků centra také klienti centra příliš nevyužívají služeb místní charity, s výjimkou dluhového poradenství.

Centrum bude k 31. 12. 2019 zrušeno na základě rozhodnutí rady města. V budově centra v budoucnu zřejmě vznikne výdejna jídel a družina pro ZŠ Kostelní nám. a ZŠ Čs. armády.

8.3 Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi Šance pro rodinu Charity Moravská Třebová

Charita Moravská Třebová nabízí sociálně aktivizační službu rodinám s dětmi v tíživé životní situaci, které žijí v ORP Moravská Třebová. Zhruba polovinu klientů služby tvoří Romové, přičemž se jedná o jiné Romy než ty, kteří využívají služeb Centra volného času; klienti těchto dvou služeb se nepřekrývají. Mezi nejčastější zakázky klientů patří pomoc s přípravou do školy, pomoc s hledáním zaměstnání, pomoc s hledáním a udržení bydlení a se správou finančního rozpočtu. SAS Charity má některé klienty společné se SAS Bonanza, v jejich případě se pracovníci SAS vzájemně kontaktují a domlouvají se na tom, co kdy s klienty řeší, aby se služby nedublovaly. Pracovníci SAS spolupracují i s některými pracovníky místního OSPOD, kteří některým rodinám doporučují využít služby SAS. Charita Moravská Třebová také pracuje s rodinami v rámci Centra péstounské péče a nabízí i dluhové poradenství, na které pracovníci SAS své klienty odkazují. Zástupci služby v roce 2018 navštívili téměř všechny ZŠ v oblasti a představili jim službu, na ZŠ Čs. armády byli zástupci služby prezentovat službu i na pedagogické radě školy (učitelé školy jim později doporučili několik rodin ke spolupráci) a plánují takto navštívit i další školy v ORP. Kapacita služby byla na jaře roku 2019 40 rodin na 5 pracovníků, přičemž služba ve sledovaném období pracovala s 35 rodinami. Mimo škol se služba propaguje i v rámci dětského dne pořádaného Charitou Moravská Třebová.

8.4 Program Kamarád Charity Moravská Třebová

Program Kamarád je preventivní aktivizační program pro děti ve věku 6–12 let ohrožené sociálním vyloučením a funguje zhruba od roku 2015. Program je organizovaný na bázi propojování dobrovolníků z řad středoškolských studentů s dětmi z rodin využívající SAS Charity. Dobrovolníci se s dětmi setkávají zpravidla jednou týdně v prostorách Charity a hodinu je doučují a další hodinu tráví volnočasovými aktivitami nebo návštěvami různých institucí. Doučování není primárním cílem programu, spíše se jedná o rozvoj sociálních dovedností a vyplnění volného času dětí. Do programu jsou zapojeny i děti z okolních obcí a měst spadajících pod působnost SAS.

V září 2019 byly do programu zapojeny především děti docházející do 2. a 3. třídy základní školy s výjimkou jedné dívky ve věku 15 let a program se potýkal s nedostatkem dobrovolníků z řad středoškolských studentů. Pracovníci programu plánovali opět oslovit studenty přímo na školách a vytvořit dotazníky pro potenciální dobrovolníky, které by distribuovali na školách, v restauracích a skrze městský zpravodaj. Pracovníci programu dále poskytují dobrovolníkům pravidelné skupinové supervize a individuální pohovory.

8.5 Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi Drž se na uzdě Bonanza Vendolí, z. ú.

V oblasti také částečně působí SAS zřizovaná organizací Bonanza Vendolí, z. ú., která je primárně zaměřena na oblast Svitavska, ale spolupracuje i s několika rodinami z Moravskotřebovska. Služba je určena rodinám s dětmi od 8 do 15 let, jejichž vývoj je ohrožen v důsledku dlouhodobé krizové situace v rodině. V roce 2018 využívalo službu 10 rodin z oblasti a z toho 4 rodiny přímo z Moravské Třebové. Služba sváží děti klientů každou sobotu na program na statku ve Vendolí. To se týká pouze dětí, do rodin jako takových pak docházejí přímo terénní sociální pracovníci. Oproti běžným SAS se služba liší tím, že pracuje i samostatně s dítětem. Kapacita služby je 8 rodin. Služba spolupracuje i s místním OSPOD, který vytipovává děti do služby.

V rámci aktivizace rodin organizace nabízí i možnost strávit víkend na statku ve Vendolí. Organizace dále pořádá pobytové a příměstské tábory, které nabízí kromě veřejnosti i svým klientům.

9 Vzdělávání dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí

Velká část romských žáků v minulosti docházela na místní speciální základní školu, kde tvořili až čtvrtinu žáků. Často o to stáli i jejich rodiče a docházely sem i děti, které by se jinak mohly vzdělávat v běžné základní škole. To se podle zástupců místních škol a sociálních služeb zřejmě po roce 2000 změnilo, kdy romští žáci začali stále častěji docházet na ZŠ Čs. armády. Podle dotázaných místních pedagogů už dnes ani není mezi romskými rodiči zájem o to, aby se jejich děti vzdělávaly na speciální základní škole. V současné době v podstatě všichni romští žáci z Moravské Třebové docházejí na ZŠ Čs. armády, kde ve šk. roce 2018/2019 tvořili až 28 % všech žáků. **Základní školství v Moravské Třebové je proto jasně etnicky segregované a nejinak tomu zřejmě bylo i v předchozích desetiletích.** I přestože v podstatě všichni romští žáci docházejí na ZŠ Čs. armády, jejich podíl na škole v posledních letech klesá. Podle zástupců školy není problém v množství romských dětí na škole jako spíše v tom, že na jiné školy tyto děti z různých důvodů nedocházejí a rodiče školu, včetně těch romských, označují jako tu romskou. Škola se v důsledku své pověsti potýká s výrazným úbytkem žáků, kdy se většina spádových rodičů z majoritní společnosti snaží své děti dostat na jiné základní školy ve městě. Kromě romských žáků se na ZŠ Čs. armády kumulují i žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří zde ve šk. roce 2018/2019 tvořili 21 % všech žáků.

Ačkoliv dochází výrazná většina romských žáků na ZŠ Čs. armády, sociálně znevýhodnění žáci docházejí i ve větší míře na ZŠ Kostelní nám., kde podle odhadů zástupců školy tvořili ve šk. roce 2018/2019 až 19 % všech žáků školy (oproti 41 % na ZŠ Čs. armády). Zároveň na ZŠ Palackého dochází minimum těchto žáků, kdy zástupci školy charakterizovali rodiny žáků školy jako ty movitější a s minimálními finančními problémy. **Základní školství je v Moravské Třebové rozdělené nejen na základě etnické příslušnosti, ale i podle množství ekonomického kapitálu jednotlivých rodin.**

V důsledku kumulace žáků se SVP a žáků z romského prostředí na ZŠ Čs. armády se nemusejí jiné základní školy příliš zabývat vzděláváním těchto žáků nebo nějakým zásadním způsobem kvůli nim měnit zavedený způsob výuky. Z toho plyne, že na některých školách dotázaní zástupci nevěděli, jak by mohla probíhat diferencovaná nebo tandemová výuka zahrnující individuální přístup k žákům nebo více vyučujících v jedné hodině. Zároveň vyjadřovali zástupci škol obavy a v některých případech i nedůvěru k těmto výukovým prvkům. Někteří aktéři místního vzdělávání dále označovali ZŠ Čs. armády jako zbytečnou školu, což je zřejmě dáno tím, že se na ní koncentrují sociálně znevýhodnění žáci a žáci se SVP a řada ostatních aktérů místního vzdělávání s těmito žáky díky jejich kumulaci na ZŠ Čs. armády nemusí téměř přicházet do styku a v podstatě si může dovolit zapomenout, že v Moravské Třebové existují.

V oblasti záškoláctví existuje napětí mezi místním OSPOD a základními školami, kdy podle škol OSPOD dostatečně netrestá záškoláctví, a naopak ze strany pracovníků OSPOD školy nepodnikají všechny kroky, které by měly²¹, a spíše čekají, až dítě dovrší 25 hodin neomluvené absence, aby pak mohly podat podnět na OSPOD na podezření

²¹ Tyto kroky specifikuje metodický pokyn MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví. Blíže viz: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicky-pokyn-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-k-jednotnemu-postupu-pri-uvolnovani-a-omlouvani-zaku-z-vyucovani-prevenci-a-postihu-zaskolactvi-predkladaci-zprava-a-text-pokynu>.

ze záškoláctví. Nicméně **klasických záškoláků je v Moravské Třebové podle informací pracovníků OSPOD průměrně 2–3 ročně.** Ti nepocházejí nutně z romského prostředí a také se poměrně často jedná o dívky. **V poslední době je spíše problém s vysokou mírou omluvené absence u některých romských žáků, se kterou se potýká především ZŠ Čs. armády.** Podle zástupců školy na tom mají svůj podíl i místní lékaři, kteří mají tendenci rodičům vždy vyhovět a napsat omluvenku dítěti, aniž by ho nutně předem viděli a vyšetřili. Zástupci školy vyjádřili bezradnost v této oblasti, kdy mají ve škole žáky, které vidí jen několik dnů za pololetí a kteří přesto mají všechnu absenci náležitě omluvenou. Celkově měla škola ve třetím čtvrtletí šk. roku 2018/2019 12 jednání v oblasti záškoláctví a zvýšené absence, na základě kterých pozorovali zástupci školy pozitivní změnu u dvou dětí. Zástupci školy jsou v této oblasti v téměř denním kontaktu s pracovníky OSPOD, které zvou i na druhé jednání s rodiči v rámci postupu při vzniku podezřelé absence.

Z hlediska středních škol někteří dotázaní zástupci školství a organizací pracujících se sociálně znevýhodněnou mládeží poukazovali na vysokou neúspěšnost romských žáků na středních školách. Z moravskotřebovských středních škol se romských žáků týká pouze Integrovaná střední škola, kde romští žáci tvoří zhruba 5 % žáků, ze kterých zhruba každý třetí úspěšně absolvuje některý z nabízených oborů. Zástupci ZŠ Čs. armády se potýkají s nezájmem některých sociálně znevýhodněných rodičů o další vzdělávání jejich dětí. To potvrzují i pracovníci CVČ, podle kterých je mezi dětmi jejich klientů málo absolventů středních škol a zároveň se těmto dětem nedostává v rodinách dostatečné podpory v oblasti vzdělávání obecně. Podle zástupců CVČ mnoho dětí nemá v důsledku nízké podpory ze strany rodičů představu o tom, čím by mohlo být, chybí jim vzory a představa, že je možné něčeho dosáhnout. **Z tohoto důvodu plánovalo CVČ na podzim 2019 rozšířit své aktivity v oblasti doučování a vzdělávání a omezit počet dětí, které chodí k opravným zkouškám a částečně tak suplovat chybějící zájem rodičů o vzdělávání v některých rodinách.** Podle pracovníků centra jejich klienty tvoří spíše ta část romské komunity, která se potýká s problémy. Část místní romské komunity, která nevyužívá služby centra, vedla podle pracovníků centra stabilnější životy a jejich děti většinou absolvovaly i střední školy a často bydlí v městských bytech. To potvrzují i dotazovaní mladší romští rodiče a mladí dospělí zastižení v městských bytech, kteří často byli absolventy ISŠ v Moravské Třebové. Poměrně velká část z nich zde absolvovala maturitní obory.

9.1 Pohled rodičů sociálně znevýhodněných dětí

V podstatě všechny děti dotazovaných sociálně znevýhodněných rodičů aktuálně docházely nebo v minulosti absolvovaly ZŠ Čs. armády, zbylé dvě děti docházely do speciální ZŠ ve městě. Pro většinu rodičů byla ZŠ Čs. armády školou první volby buďto na doporučení příbuzných a přátel, nebo do ní v minulosti sami docházeli. Pouze jeden otec si nejprve vybral ZŠ Kostelní nám., kde byl odmítnut z kapacitních důvodů. Dotazovaní rodiče byli se ZŠ Čs. armády velmi spokojeni a školu popisovali jako bezpečnou a dobrou školu, a to i z hlediska komunikace s pedagogickým sborem.

Velká část starších dětí dotazovaných rodičů úspěšně absolvovala místní Integrovanou střední školu, i přestože někteří dotázaní mladí dospělí poukazovali na omezenou nabídku oborů na středních školách a jejich nízkou atraktivitu pro dívky. Většina dětí dotazovaných rodičů využívala služby Centra volného času. Dotazovaní

rodiče celkově považovali Moravskou Třebovou za bezpečné město, problémy se soužitím nezmiňovali.

Problémy a výzvy

Na základě analýzy dokumentů, terénního šetření mezi rodiči sociálně znevýhodněných dětí a rozhovorů s aktéry vzdělávacího systému v Moravské Třebové lze identifikovat několik hlavních problémů a výzev, jejichž řešení je klíčovým pro budoucí směřování místního vzdělávacího systému z hlediska jeho kvality a otevřenosti všem skupinám žáků.

- **Základní školství v Moravské Třebové je etnicky segregované**, v podstatě všichni školou povinní romští žáci docházejí na ZŠ Čs. armády, kde sice podíl romských žáků v posledních letech klesá, nicméně škola se v očích místní veřejnosti stále potýká s nálepkou „černé školy“, která dále prohlubuje segregaci žáků školy.

„To, že tam chodili Romové a že moje děti tam chodit nebudou, to je strašně silný v těch lidech“ (zástupce městského úřadu).

- **Dvě ze tří základních škol se v posledních letech potýkají s výrazným úbytkem žáků, zatímco počet žáků na největší ZŠ stabilně roste**, a to podobným tempem, jako ubývá počet žáků na dvou menších školách. Největší ZŠ tak roste na úkor dvou menších škol. S poklesem žáků se potýká i ZŠ speciální a střední školy ve městě s výjimkou vojenské střední školy. V případě integrované střední školy je to zřejmě dáno i tím, že místní žáci využívají nabídky středních škol v okolních městech.
- **Dvě ze tří základních škol jsou nedostatečně vybaveny z hlediska infrastruktury**. Nedisponují vlastním venkovním hřištěm, žáci musejí docházet do vzdálených výdejen jídel a tyto školy také nemají dostatek odborných učeben. V kontrastu s tím je ZŠ Palackého velmi dobře vybavenou školou, kde je vše dostupné v jednom areálu. Škola také oproti menším školám prošla nedávnou rekonstrukcí ²² a v minulosti se jí zřejmě dostávalo větší podpory ze strany zřizovatele. Tyto skutečnosti hrají spolu s negativní pověstí ZŠ Čs. armády klíčovou roli ve výběrů základní školy ze strany místních rodičů.

„Takto razantně neklesá počet žáků ani u nás, ani tady v regionu, ale je to dáno tím, že ta největší základní škola prošla postupnou rekonstrukcí, i dále se investují poměrně velké finanční prostředky do jejího vybavení. Má hřiště s umělým povrchem, víceúčelové hřiště, rekonstruuje školní bazén, má i jídelnu v místě včetně kuchyně, to ty ostatní dvě základní školy nemají. To zázemí tam je velmi komfortní pro ty žáky, takže pro ty rodiče je to taková nejjednodušší varianta, když chci, aby dítě nemuselo přecházet žádný křižovatky, když chodí na oběd, aby prostě mělo komfort se vším všudy, protože tady ty další 2 ZŠ nemají ani školní hřiště. Tam ten nepoměr v tom vybavení je poměrně značný. Mám já osobně za to, že ten odliv žáků je dán tady tím trendem, kdy prostě máme nadstandardně vybavenou jednu základní školu“ (zástupce městského úřadu).

- **Nerozhodný a nekoncepční postup ze strany města k místním základním školám**, který se projevuje i ve zmíněném nerovnoměrném rozvoji infrastruktury jednotlivých škol a v neřešení situace poklesu žáků na dvou základních školách. Ten zřejmě není otázkou několika posledních let, když se např. ZŠ Čs. armády nachází už zhruba 15 let ve výjimce z nejnižšího možného průměrného počtu žáků na třídu, což má negativní dopad na pedagogický sbor a na rozvoj školy skrze nemožnost účastnit se větších projektů.

²² Podle některých dotázaných komunikačních partnerů se ZŠ Palackého mohla v minulosti jevit jako upřednostňovaná škola proto, že tam měli kapacitní možnosti pro zřízení odborných učeben a byla zde i dostupnější modernizace budov školy, oproti ostatním dvěma školám, které se nacházejí v historických budovách.

- Výzvu do budoucna bude zřejmě představovat i **plánované zrušení Centra volného času**, využívaného především romskou sociálně znevýhodněnou populací. Přejít klientů k jiným službám (např. SAS místní Charity nebo NZDM Díra) není automatický, svou roli hraje zvyk na určité místo a pracovníky a důvěra ve službu jako takovou. Zkušenosti při přesunu komunitního centra organizace DROM v Brně ukazují, že i pouhé stěhování služby může vést ke ztrátě množství klientů, natožpak změna poskytovatele a pracovníků. Podobně je spíše výjimkou, daří-li se poradenským a terénním službám oslovit jak romskou, tak majoritní sociálně znevýhodněnou populaci. V rámci posuzování efektivity služeb, jakou je Centrum volného času, je třeba brát v úvahu nejen počty klientů a kontaktů, ale i jevy a činnosti, které jsou díky činnosti služby potlačeny. Z tohoto hlediska bude např. klíčové zajistit bezpečný a otevřený prostor pro romskou mládež a mladé dospělé, kde by mohli trávit svůj volný čas.
- **V městské části Boršov bydlí v bytech pro neplatiče ve velmi špatných hygienických podmínkách i rodiny s malými dětmi**, kdy se ve většině bytů v objektu nenachází žádná koupelna a toalety jsou k dispozici pouze na chodbě. Dále zde není zajištěn ohřev teplé vody a v bytech se topí kamny na tuhá paliva. V těchto bytech, původně zřejmě určených ke krátkodobému pobytu, žijí některé rodiny více než 10 let, přičemž už několik let usilují o byt ve městě. Není jasné, zda s těmito rodinami pracuje na řešení jejich situace nějaká sociální služba.
- Někteří komunikační partneři v rozhovorech poukazovali na **nedostatečnou spolupráci mezi jednotlivými školami a službami ve městě, která místy přerůstá až v konkurenci**. Mluvili také o tom, že ke spolupráci nikdo jednotlivé aktéry dostatečně nemotivuje. Spolupráce ve školství je zřejmě poznamenána i tím, že Moravská Třebová je spíše menší město, kde se mnoho klíčových aktérů dobře a dlouho zná a v důsledku pak má na sebe vzájemně a na práci těch druhých vyhraněný názor. Podle dostupných informací nefunguje ani např. sportovní spolupráce mezi školami, na kterou má ale vliv i absence kvalitních sportovišť u dvou menších základních škol.
„A i si myslím, že ty sociální služby nebo ta síť by se měla propojit komunikačně. My sice víme, kdo kde je a co dělá, ale v porovnání se Svitavama tak tam jsou některé činnosti, aktivity, kdy třeba na jedné věci spolupracuje více organizací. To tady není a to tady chybí a to mě mrzí. ... Berou nás jako konkurenci, ne jako partnery, a to si myslím, že není dobře“ (zástupce služby).
- Mezi dotázanými byl často patrný **negativní postoj vůči romské komunitě žijící ve městě, který je zřejmě vlastní většině obyvatel města, a to i přestože je soužití mezi jednotlivými skupinami obyvatel města poměrně klidné**. Nejčastěji byla jako problematická označována přítomnost Romů v centru města, přičemž nikdo z těch, kteří poukazovali na tento problém, nebyl schopen popsat jedinou negativní zkušenost s místními Romy. Negativní postoj vůči místním Romům se podle dotázaných zástupců organizací pracujících s romskou komunitou promítá např. i do diskriminace a nestandardního jednání ze strany některých úředníků nebo zaměstnanců úřadu práce. Samotní dotázaní Romové mluvili o Moravské Třebové jako o bezpečném městě a nezmiňovali žádné problémy v soužití.
- **Špatná dostupnost dětského psychologa** v oblasti, dlouhé čekací doby, příp. je třeba za dětským psychologem dojíždět do jiných měst.
- Do budoucna může být i problém v **odchodu vzdělaných mladých lidí z města**. Už teď má odchod obyvatel z města zásadní podíl na úbytku celkového počtu obyvatel, přičemž podíl takto odcházejících obyvatel v posledních letech roste, a

to i díky tomu, že místní studenti odcházejí na vysoké školy mimo region. Studium na školách mimo okolí Moravské Třebové se ale týká i studentů středních škol. Jistou roli v odchodu studentů středních škol do jiných měst má zřejmě i nabídka oborů místních škol, která je podle několika dotázaných místních aktérů a absolventů středních škol omezená, a to zejména z pohledu dívek.

„To, co je tragické, je to, že spousta dětí v poslední době, kteří vychází ze základní školy vám řekne, že už se sem nikdy nevrátí. Co bysme tady dělali? A přibývá hodně dětí, které odchází studovat mimo Moravskou Třebovou. I gymnázium půjdou studovat do Svitav, do Jevíčka. Hodně dětí v poslední době volí školy v Mohelnici, ve Svitavách TOS a už tam zůstanou, protože si je tam Schaefer hned přitáhne, už jim dají stipendia a hned si je přitáhnou“ (zástupce školy).

Doporučení

Na základě problémů a výzev identifikovaných v předchozích kapitolách lze formulovat několik doporučení, které by měly vést k pozitivnímu rozvoji místního vzdělávacího systému.

- Zvážit možnost **obědů zdarma v místních mateřských školách**, kdy na jaře 2019 bylo několik rodin, které v důsledku neplacení stravného měly problémy s docházkou předškoláků. Na tento problém poukazovali i zástupci sociálních služeb.
- **Nastavit kapacity místních základních škol** tak, aby nemohlo docházet k situaci, kdy jedna škola otevírá tři třídy prvního ročníku, zatímco zbývající dvě školy mají problém naplnit jednu třídu. Kapacita škol by měla respektovat demografický výhled tak, aby byly rovnoměrně zaplněny všechny školy, přičemž je třeba zohlednit skutečnost, že počet dětí narozených ve městě dlouhodobě klesá. Vhodně nastavená kapacita by měla fungovat i jako způsob, jak alespoň část rodičů přimět k dodržování spádových obvodů. V současné době nejsou spádové obvody příliš dodržovány a někteří ředitelé základních škol ani nemají představu, kolik dětí bydlících mimo spádovou oblast mají ve škole.
- V návaznosti na kapacitu místních základních škol je vhodné **pracovat i s pověstí jednotlivých škol a zvýšit jejich atraktivitu a kvalitu pro rodiče**. Např. je vhodné pořádat městské akce pro veřejnost na půdě školy s negativní pověstí, příp. pracovat s pověstí školy prostřednictvím článků v městském zpravodaji a exkurzí do škol, nejen pro děti z MŠ a jejich rodiče.
- Pro budoucí rozvoj místních základních škol a jejich naplnění žáky je klíčová i **rovnoměrná materiální podpora ze strany zřizovatele**, kdy by všechny základní školy měly mít podobně kvalitní infrastrukturu. To se týká zejména vlastní a dostupné výdejny jídel, kvalitního sportoviště nebo dostatečného množství odborných učeben²³. Kvalitní a veřejnosti otevřené sportoviště může při vhodné správě podpořit i prevenci patologických způsobů trávení volného času dětí a mládeže.
- S kvalitním a rovnoměrným rozvojem škol souvisí i **jasná koncepce budoucnosti městských základních škol a rozhodnost zřizovatele**, která v minulých letech zřejmě chyběla vzhledem ke skutečnosti, že jedna ze tří škol se nachází zhruba 15 let ve výjimce z nejnižšího možného průměrného počtu žáků na třídu. Z tohoto pohledu není tolik důležitá otázka, zda sloučit místní základní školy do dvou, nebo do jednoho subjektu, ale spíše jasná dlouhodobá vize a na ní navazující opatření ze strany zřizovatele, zvláště v situaci, kdy se dvě ze tří základních škol potýkají s akutním nedostatkem žáků, zatímco třetí škola roste.
- **V případě zrušení Centra volného času je třeba zajistit pokrytí jeho cílové skupiny a klientů stávajícími službami nebo novou službou**. V této otázce je zásadní zejména důvěra klientů a jejich věrnost místu a službě. Stávající služby jako SAS místní Charity nebo NZDM Díra by se měly aktivně snažit o získání bývalých klientů CVČ, je třeba také zajistit adekvátní kapacity těchto služeb. Nicméně např. z hlediska NZDM se v českých městech většinou nedaří mít mezi klienty jak zástupce Romů, tak většinové populace, proto by bylo vhodné zvážit zbudování komunitního centra.

---

²³ ZŠ Čs. armády a ZŠ Kostelní náměstí mají v souvislosti se zřízením odborných učeben nevyužité půdní prostory.

- Se zrušením CVC zároveň vzniká **bílé místo z hlediska služby pro romské děti a mládež**, kteří v centru v podstatě vyrostli, zároveň do existujícího NZDM Díra romští klienti dlouhodobě nedocházejí a dobrovolnický program Charity Kamarád je velmi časově, věkově i kapacitně omezený. Pro kvalitní a zdravé trávení volného času této věkové skupiny je zároveň klíčové mít k dispozici otevřený a bezpečný prostor, kde se může scházet.
- **V návaznosti na zrušení CVC se jako vhodné jeví využít kontakty a odbornost současného vedení centra**, např. v rámci terénní služby.
- **Podpořit na úrovni zřizovatele a města spolupráci mezi jednotlivými provozovateli místních služeb, ale i mezi jednotlivými školami**, např. i skrze společné soutěže a akademie.
- **Více propojit doučování nabízené v programu Charity Moravská Třebová Kamarád s jednotlivými školami a zároveň posílit doučovací a kariérní složku programu. Program by také bylo vhodné nabízet i dětem a rodinám, které nespolupracují se SAS místní Charity.** Takto posílený program by mohl alespoň částečně nahradit zájem a péči rodiny v oblasti vzdělávání, které se mnoha žákům ze sociálně znevýhodňujícího prostředí nedostává. Vliv na úspěšnost dětí ve vzdělávacím systému může mít i pouhé nahrazení rodičovské péče ve smyslu pravidelného zájmu o domácí úkoly a novinky ve škole, jak potvrzují např. zkušenosti organizace Člověk v tísni v Kladně.
- Někteří dotazovaní zástupci škol vyjádřili obavy a neznalost v oblastech tandemové a diferencované výuky, a to především z hlediska koordinace výuky a tvorby přípravy na hodiny. Proto by bylo vhodné **zprostředkovat zástupcům místního vzdělávacího systému exkurze do škol**, které běžně tyto postupy ve výuce používají.

Zdroje

- Čada, K. (Ed.). (2015). *Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR*. Praha: GAC spol. s r.o.
- Český statistický úřad. (2019a). *Databáze demografických údajů za obce ČR*. Praha: Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>
- Český statistický úřad. (2019b). *Statistický bulletin - Pardubický kraj - 1. čtvrtletí 2019*. Praha: Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/spravni-obvody-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-so-orp-pardubickeho-kraje-j9xup05zz6>
- Český statistický úřad. (2019c). *Věkové složení obyvatelstva - 2018*. Praha: Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vekove-slozeni-obyvatelstva-g598foxrzn>
- Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Pardubicích. (2019). *Obyvatelstvo podle pohlaví a věku ve vybraných městech (nad 5 000 obyvatel) Pardubického kraje k 31. 12. 2018*. Praha: Český statistický úřad. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xel/mesta_a_obce
- Dotazník pro obce, Záměr prointegračních aktivit (Příloha č. 2b Metodiky Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám verze 5.0)*. (2019). Moravská Třebová: Město Moravská Třebová.
- Etický kodex výzkumníků Agentury pro sociální začleňování*. (nedatováno). Praha: Úřad vlády ČR, odbor pro sociální začleňování.
- Koncepce prevence kriminality města Moravská Třebová 2017-2020*. (2017). Moravská Třebová: Město Moravská Třebová.
- Místní akční plán rozvoje vzdělávání pro území ORP Moravská Třebová do roku 2023*. (2017). Jevíčko: MAS Moravskotřebovsko a Jevíčko, o.p.s.
- MŠMT. (2018a). *Výkazy M3 o základních školách*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
- MŠMT. (2018b). *Výkazy M8 o středních školách*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
- MŠMT. (2018c). *Výkazy S1 o mateřských školách*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
- Musil, J. & Müller, J. (2008). „Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze“ Sociologický časopis 44(2), 321–348. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/360b9879307a242a77f75fa065d445567cf12f63_515_2008-2Musil.pdf
- Šmoldas, M. (2018). *Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory zaměřená na oblast bydlení ve městě Moravská Třebová*. Praha: Úřad vlády ČR, odbor pro sociální začleňování.

Spurný, J., von Arburg, A. (2015). *Počet Němců k 1. prosinci 1930 a k 1. listopadu 1946*. Brno: Magazín M. Dostupné z: https://www.em.muni.cz/images/stories/2015/05_kveten/vyhnani_hd.png.

Švec, J. (Ed.). (2010). *Příručka pro sociální integraci*. Praha: Úřad vlády ČR, odbor pro sociální začleňování. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture/prirucka-pro-socialni-integraci/details>.

Výroční zprávy škol.

Webové stránky škol, institucí a ostatních organizací.